

VROUWENGROEPEN IN EN RONDOM MAASTRICHT

We willen in ieder Mooswief deze lijst van vrouwengroepen en vaste activiteiten plaatsen. Sta je er nog niet bij of wil je een andere tekst, geef dat dan even door.

ABVA-Vrouwen. Deze vrouwen bespreken onderwerpen waar vrouwen, wijzelf, in haar werk mee te maken hebben en wat en hoe we daar wat aan kunnen doen. We komen iedere eerste woensdag van de maand om 20.00 uur bij elkaar in het Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, Maastricht. Secr.: Lenie van Gemert, St. Jozefstraat 90, 6245 LP Eijsden, tel: 04409 - 35778 (thuis) werk: 04407 - 1356 tst. 119.

ABOP-Vrouwen. Deze vrouwengroep binnen de ZBOP organiseert vrouwen op punten die voor haar in het onderwijs van groot belang zijn, zoals: de positie van vrouwen als werknemers in het onderwijs. Secr.: Hennie Lenders, Eburonerweg 36a, Maastricht. tel: 624815.

BIBLIOTHEEK LILLITH. Uitleenadres: Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, Maastricht. tel: 211235. Openings tijden: di.av. 19.30 - 20.30, wo.mo. 10.00 - 12.00 en vr.mi. 13.00 - 15.30.

BLIJF VAN MIJN LIJF. De vrouwen van Blijf zorgen voor de opvang van geestelijk en lichamelijk mishandelde en met mishandeling bedreigde vrouwen en haar kinderen. Ze willen ook mishandeling in de openbaarheid brengen en manieren vinden om die te bestrijden. Tel: 045 - 711684.

COC VROUWENGROEP MAASTRICHT. 2e en 4e vrijdag van de maand vrouwenavond met café.

Kontaktpersoon: donderdags Lieke Tio. Tel: 218337.

FORT-MAASTRICHT. In een FORT-groep zitten vrouwen die in botsing komen met het beeld dat de samenleving heeft van goed functionerende vrouwen en die met elkaar willen leren om kracht te vinden om gekozen veranderend gedrag vol te houden. Informatie en aanmelding: FORT-MAASTRICHT, Postbus 509B, 6202 EW Maastricht.

KOMITEE VROUWEN IN DE BIJSTAND. Elke woensdagochtend van 10.00 - 12.00 uur koffie-bijeenkomst in het Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, vragen naar Marian Vostermans. Voor de rest van de week vragen naar Ans.

NERDERLANDE VERENIGING VAN HUISVROUWEN. Mevr. M. van Es-Voets, Effileursdonk 25, 6218 GC Maastricht.

RODIE VROUWEN. Wij vormen de politieke vrouwenorganisatie van de PvdA en zijn gericht op de emancipatie van vrouwen binnen de PvdA en in de maatschappij. Kontaktpersoon voor Maastricht: Betty v/d Linde, Notgerusweg 12, 6212 BK Maastricht. Tel: 215553.

SDC-FEM PLATFORM. Voor vrouwen die het belangrijk vinden om vanuit soc-fem perspectief te strijden voor vrouwenbevrijding; organiseert thema-avonden en acties. Adres: Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, Maastricht.

STEUNPUNT MONDIAAL VROUWENWERK/SIVOS. Wij houden ons bezig met onderontwikkeling en ongelijkheid in de hele wereld, gezien vanuit de positie van vrouwen. Kontaktadres: ma t/m do van 9.00 - 17.00. Tel: 045 - 713132. Adres: Klompstraat 20, 6411 KS Heerlen.

STEUNPUNT VROUW EN WERK Midden en Zuid-Limburg. Een groep vrouwen die vrouwen steunen bij het zoeken naar zinvol betaald werk, bij het verbeteren van haar positie op de arbeidsmarkt en in haar werk. Open: dinsdag t/m vrijdag van 10.00 - 14.00 uur. Putgraaf 3, 6411 GT Heerlen. Tel: 713311.

STICHTING STUDIE EN VORMINGSWERK VOOR VROUWEN. Wij verzorgen vormingscursussen voor vrouwen met minder opleiding. Wil je meer leren over bepaalde onderwerpen, wil je leren praten in een groep, wil je wat meer zelfvertrouwen krijgen en meedoen met een gezellige groep, neem dan contact op met de SSVV, tel: 045 - 718414. Cursusgroepen door de gehele provincie Limburg.

VIDO-VROUWEN. Vrouwen in de overgang. De VIDO-groepen zijn zelfhulpgroepen. De vrouwen helpen elkaar door over haar ervaringen en situaties te praten, door naar elkaar te luisteren. Iedere dinsdagmiddag is er een na-VIDO. Er wordt gewerkt met draatgroepen. Adres: Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, Maastricht. Tel: 211235. Vragen naar Rozette.

VIM. Vrouwen Informatie Maastricht. Een krantje met informatie over activiteiten van Maastrichtse vrouwengroepen, te vinden op alle plaatsen. Een abonnement kost 75,- (postabonnement). Redactie-adres: Ina van Wijck, Ponjaardruwe 50, Maastricht.

VOS-WERK GROEP MAASTRICHT. Kontaktadres: Marij Wijenbergh, Lunahof 10, 6215 BS Maastricht. Tel: 472107.

VROUWEN BELLEN VROUWEN. Roermond, bereikbaar maandag t/m vrijdag van 9.00 - 12.00, dinsdag en donderdag ook van 20.00 - 23.00 uur. Tel: 04750 - 18000.

VROUWENCENTRUM. Adres: Bouillonstraat 14, 6211 LH Maastricht. Tel: 211235. Openings tijden van het pand en het theehuis: di t/m vr 9.00 - 17.00 en ma, di, wo en do ook van 19.30 - 24.00 uur.

VROUWENGEZONDHEIDSCENTRUM. Informatie, advies en acties over alles wat met ons vrouwenlijf te maken heeft. Openings tijden: ma van 20.00 - 22.00, vr van 10.00 - 12.00, in het Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, tel: 252319.

VROUWENKOOR. Sinds maart 1981 zijn we bezig met veel enthousiasme muziek te maken. Vooral op zang ligt de nadruk. We zijn te kontrakteren voor evt. optredens op vrouwvriendelijke aangelegenheden. Kontaktadres: Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, tel: 211235. Dinsdagavond is er repetitie in het Vrouwen centrum.

VROUWEN TEGEN SEKSUEEL GEWELD. Wil middels actie en (telefonische) opvang vrouwen stimuleren in verzet te komen tegen allerlei vormen van seksueel geweld en de publieke opinie beïnvloeden/veranderen. Kontaktadres: Vrouwen centrum, Bouillonstraat 14, tel: 254453.

VROUWEN VOOR VREDE. Gespreks- en actiegroep voor de vrede. Bijeenkomsten één keer in de 14 dagen in het C.V.O.S. Kontaktadres: Monica Mars, Ruttensingel 91, 6214 SM Maastricht. Tel: 043 - 216896.

WIJ VROUWEN EISEN. Actiecomité voor betere abortus, anti-conceptie en sterilisatiemogelijkheden. Wij houden ons bezig met acties op het gebied van parlementaire politiek, verbetering, hulpverlening en voorlichting aan vrouwen en meiden. Je kunt ons ook inschakelen bij dergelijke activiteiten (b.v. op school, vrouwengroep, vormingscentrum etc.). Sekr.: Ineke Hussaarts, Rechtstraat 50, Maastricht.

WITTE VROUWENPROJECT. Tweedehandskledingwinkel en activiteiten voor vrouwen in het Witte Vrouwenveld, Burgemeestersplein 2, Maastricht.

MOOSWIEF
vrouwenkrant maastricht
verwacht de directe
e salariskosten
MEDIA
kel met eer
jaar als volgens
iet ongunstig en
peil.

De krant is een meneer.
De roep om de vrouwenomroep.
Niet incidenteel, niet spectaculair, maar
zo redelijk als
over weten en weten en vergeeten.

Inhoudsopgave

Redactioneel

Niet incidenteel, niet spectaculair, maar...

Zo redelijk als...

De roep om de vrouwenomroep

De krant is een meneer

Over weten en weten en vergeten

De remedie is eenvoudig

Vrouw en reclame

Tussen de bedrijven door

Vrouwen en muziek

Werken op afroep

Correspondentieadres

Het Mooswief
p/a Vrouwencentrum
Bouillonstraat 14
6211 LH Maastricht

Telefonisch adres

Marlie Duizings, 043 - 479012

Abonnementen

Een abonnement kost f15,- en geldt voor 5 nummers. Woon je buiten Maastricht dan kost een abonnement f25,- (incl. porto) betaling op gironummer 1058180 t.n.v. Spaarbank Limburg Maastricht t.g.v. rekening nummer 87.92.03.501.

Verantwoording

Tekeningen, artikelen, foto's en dergelijke vallen onder de verantwoording van de inzenders. De spelling van de schrijfster wordt gehandhaafd.

Aan dit nummer werkten mee

Typewerk: Anita Joosten
Lay-out: Marlie Duizings
Tekeningen: Pinkel Vleugels
Vrouwen die het onzichtbare werk deden en kopij leverden.

Redactie

Britt Borghaerts, Marlie Duizings, Mariëlle Hermans, Anita Joosten, Monique Obbens, Pinkel Vleugels.

Verkoopadressen

De Tribune, 't Kiöske, Servaes, Berchmans, Leiter-Nypels, V & D, Tijdschriftenhal t.o. het station, Gadet (Brusselsepoort en ziekenhuis), kantoor vrouwencentrum.

KOPIJSLUITINGSdatum MOOSWIEF NR. 39

Wordt na de vakantie aan de deur van de redactieruimte bekend gemaakt.

Redactioneel.

Terwijl overal de eerste groene blaadjes te voorschijn komen, werkten wij aan deze krant. Ook bij ons is er sprake van uitbreiding: de redactie heeft er sinds begin april twee nieuwe leden bij: Mariëlle en Britt.

Deze krant gaat over de media: een onderwerp dat tegelijk heel dichtbij komt als veelomvattend is. We hebben in dit nummer gekeken naar het beeld dat de gevestigde media over vrouwen(-strijd) geven: een opvallende uiting van mannelijke arrogantie vind je terug in de bespreking van een artikel van Volkskrantcolumnist Piet Vroon. Maar ook hebben we her en der in het Mooswief verspreid iets over de onderdrukking en moeizame strijd van vrouwen binnen de gevestigde media zelf. Aandacht voor de feministische media: een bespreking van Ien Angs artikel over "De dilemma's van de feministische media", met daarin een analyse van Opzij en DIVA.

Verder een artikel over de manier waarop in reclames gebruik gemaakt wordt van vrouwen.

De media: een onderwerp dat tegelijk heel dichtbij komt als veelomvattend is, staat hierboven. Ja, want b.v. een kort artikeltje over een verkrachting in de Limburger zegt meer dan er in zinnen staat: in + 20 zinnen wordt namelijk vrouwenonderdrukking weer teruggebracht tot een individueel probleem van individuele vrouwen. De kranten zijn blijkbaar niet wezenlijk veranderd vergeleken met b.v. 10 jaar geleden.

Dat zie je. En daarnaast de schokkende ontwikkeling dat b.v. hoeren zich organiseren voor betere rechten en daarmee tevens voor erkenning (en dat onder de noemer 'vrouwenstrijd!'). Terwijl we strijden tegen vrouwenonderdrukking zie je hoe deze door de gevestigde media maar ook binnen de vrouwenbeweging zelf tegelijkertijd in stand gehouden wordt. Over dit laatste een artikel van Britt. En daarnaast natuurlijk de vaste rechtenrubriek: deze keer over oproepcontracten, een beeld van hoe de verdere dehumanisering van de arbeid en dus van vrouwenlevens al dan niet in wetten wordt vastgelegd.

Een extra dik nummer voor de zomermaanden is het alles bij elkaar geworden, dit Mooswief. Veel stof om over na te denken, geloven we en naar we hopen inspirerend om tegen de tendens het belang van vrouwen (opheffing van vrouwenonderdrukking) in zoveel deelbelangen te laten uiteenvallen dat de vrouwenstrijd steeds meer gaan verschromelen, in verzet te komen!!

Media

Niet incidenteel, niet spectaculair, maar.....

Bij uitgeverij Te Elfder Ure 39 is begin dit jaar het boek 'Dilemma's van het feminisme' uitgekomen. De redactie heeft een aantal auteurs uitgenodigd om vanuit verschillende disciplines te schrijven over de feministische beweging als geheel. Veel auteurs kijken terug naar het ontstaan van standpunten die nu als geheel vanzelfsprekend gezien worden. Er worden geen analyses gegeven van concrete strategische problemen van vrouwenroepen, maar van algemene begrippen. Uit deze artikelen heb ik gekozen voor het artikel van Ien Ang: Dilemma's van de feministische media. Ik geef in het volgende gedeelte een verslag van dit artikel, omdat het thema media in deze krant centraal staat en omdat dit aansluit bij de discussie die nu gaande is binnen de redactie van het Mooswief, namelijk: hoe ziet het Mooswief zichzelf binnen de Maastrichtse vrouwenbeweging.

Incident of spektakel?

Ien Ang constateert dat anno 1986 een gematigde vorm van vrouwenemancipatie in brede kring is aanvaard, maar een feminisme dat zich aandient als een politieke beweging met fundamentele kritiek op de heersende, masculinistische cultuur en maatschappij stuit nog onverminderd op onbegrip en weerstand. Zo is het ook met de gevestigde media; behalve dan de welwillende aandacht voor de Internationale Vrouwendag.

Toch is er een korte periode geweest waarin het feminisme ontkwam aan deze marginalisering. Dolle Mina kreeg in 1970 veel aandacht van de media, dit hing samen met de manier waarop Dolle Mina actie voerde: ludieke, bewegelijke en provocerende manifestaties. Soms reageerde de pers ietwat badinerend, maar vooral positief. Ludieke acties laten zich niet in een hoek duwen van vervelende incidenten. Maar niet iedereen was hiermee gelukkig; het leidde alleen maar af van de ernstige bedoelingen van de vrouwenbeweging.

Hoe het ook zij: Dolle Mina ontwikkelde zich tot een serieuze, radica-

le organisatie die tegen de klassenstrijd vocht en toen was het ook afgelopen met de aandacht van de media. Ien Ang kiest ervoor om de relatie tussen feminisme en media nu, aan de hand van enkele voorbeelden duidelijk te maken, met name de dilemma's binnen de zogeheten nieuws- of informatievoorzieningen. Eerst geeft zij aan dat volgens haar in de feministische beschouwingen over journalistiek en media meestal een instrumentalistische media-opvatting besloten ligt: nieuws en informatie worden dan als waarden op zichzelf beschouwd. In deze opvatting is er geen aandacht voor de cultuur-politieke aspecten waarin media-instituten functioneren. In een cultuur-politieke opvatting op de media is de relatie tussen media-instituten en de aangesproken lezers het belangrijkste. Om dit toe te lichten heeft Ien Ang twee feministische media-instituten geanalyseerd: Opzij en DIVA, maar eerst nog komt zij terug op het ongrijpbare verschijnsel: het spectaculaire; is het feminisme hiermee gediend?

De media als doorgeefluik?

Dolle Mina bedacht en voerde acties uit, daarbij rekening houdend met de te verwachten publiciteit: oppervlakkige, kortstondige aandachtstrekkers, die geen zicht geeft op de structurele doelstellingen van het feminisme, luidde het bezwaar. Dit komt door een andere opvatting over de rol die de media moet hebben.

In de beweging worden ideeën, kritieken, voorstellen ontwikkeld in de veilige beslotenheid van de activistische beweging. Daarmee worden de ontwikkelde inzichten op allerlei manieren naar buiten gebracht. Van de media wordt nu verwacht dat deze als doorgeefluik fungeert; het contact tot stand brengen tussen de binnenwereld van de beweging en de wereld daarbuiten - dus het publiek - informeren.

Maar wat blijkt nu: de media vervulden hun rol als 'informatieverschaffers' slecht; vaak eenzijdig, oppervlakkig, badinerend etc..

Vanuit deze constatering wordt er vaak kritiek geleverd op de organi-

satiestructuur van de media. Het zijn vooral de mannelijke journalisten, programmamakers etc. met hun sexistische blik, waardoor het feminisme een slechte behandeling in de media krijgt. Dus zolang de media mannenbolwerken blijven, zal het feminisme weinig steun van die kant krijgen.

Dit is te simpel en schematisch, en meer passend bij de overzichtelijke jaren zeventig en minder bij de versplinterde, bont geschakeerde jaren tachtig. In de laatste vijftien jaren kunnen we twee tendenzen waarnemen: een integrationistische en separatistische.

In de eerste tendens richten feministen zich op de hervorming van bestaande media-instellingen. Het gelijke kansen-denken viert hoogtij; vrouwen moeten evenveel aandacht van en toegang tot de media krijgen als mannen. De roep om gelijkheid gaat merkwaardig genoeg samen met het geloof dat vrouwen wezenlijk anders zijn dan mannen.

De tweede, separatistische tendens staat voor een cynisch ongelof of een teleurstelling in de veranderbaarheid van de gevestigde media. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van de vrouwenomroep. Een verspreiding van 'vrouwennieuws' zonder te hoeven opboksen tegen mannelijke praktijken, vooroordelen en machtsposities.

Het gemeenschappelijke in beide is een 'corporatistische' opvatting over vrouwennieuws, dat wil zeggen een opvatting dat vanuit een omvattend, gemeenschappelijk perspectief aangegeven zou kunnen worden wat relevant is voor alle vrouwen als groep.

Men gaat dan wel uit van een nauw afgebakend, inhoudelijk vastgelegde definitie van emancipatie. Vrouwennieuws is informatie die via de media aan nog-niet-geïnformeerden wordt verstrekt. Kennisoverdracht en meningsvorming zijn dan het belangrijkste.

Zo een instrumentalistisch media-model heeft beperkingen, namelijk de juistheid van de 'boodschap' die meestal het enige criterium vormt. Dit heeft tot gevolg dat de vorm en

stijl van de inhoud ondergeschikt zijn. Een voorbeeld hiervan is het televisieprogramma Kijk Haar waarover ook in feministische kringen wordt geklaagd; het was saai en amateuristisch. Een dergelijke presentatie zou nog niet 'bekeerde' vrouwen afschrikken. Er wordt dan nu ook gezocht naar positieve manieren om feminisme aan de vrouw te brengen. Met de erkenning dat de boodschap ook leuk en attractief moet worden gebracht is het instrumentalistische media-model nog niet overboord.

Het is namelijk zo dat de visie op de media als overbrengers van informatie impliceert een gerichtheid op de toekomst. Wat er na de informatieoverdracht plaatsvindt is belangrijk, niet het moment van contact tussen informant en geïnformeerde. Dit klinkt ook door in de 'leus van Opzij: "Opzij is voor 'vrouwen die verandering willen'". Lees je Opzij dan verander je en kun jij je toekomst er anders uit laten zien. Grootspakerig: in hoeverre neemt Opzij de voorhoedeplaats in die het zich aanmeet.

Te bescheiden omdat het de eigen rol in de specifieke feministisch-politieke cultuur onderwaardeert. Tenslotte is Opzij niet een tijdschrift van ergens anders ontwikkelde femi-

nistische ideeën en opvattingen; een symbolisch element in het politiek-culturele verschijnsel feminisme. Vanuit een cultuur-politiek perspectief kijken we hoe de media vorm geven aan culturele opties en levenswijzen, hoe ze bijdragen aan de instandhouding en ontwikkeling van identiteiten. Dit geldt voor alle media-instellingen maar is duidelijker aan te geven voor separatistische media; zij zijn gericht op een omschreven doelgroep en bezetten een afgebakend terrein. Een feministisch tijdschrift maakt het mogelijk om nieuwe (feministische, vrouwelijke) identiteiten uit te proberen en aan te nemen. Ien Ang wil dit verduidelijken aan de hand van twee feministische tijdschriften, namelijk Opzij en DIVA.

Slachtoffer of lefgozer?

Binnen de wereld van de massa-media nemen de tijdschriften een aparte plaats in. Ze hebben een continuïteit, ze bestaan jarenlang en krijgen daardoor een betekenis die losstaat van de inhoud. Het zijn 'harde' instituties (een t.v.-uitzending vliegt letterlijk en figuurlijk de lucht in). Wat tijdschriften van elkaar onderscheidt is de cultuur waaraan ze vormgeven en die valt af te lezen aan de onderwerpkeuze, toonzetting, opmaak etc.. Hoe zit dat dan bij Opzij en DIVA?

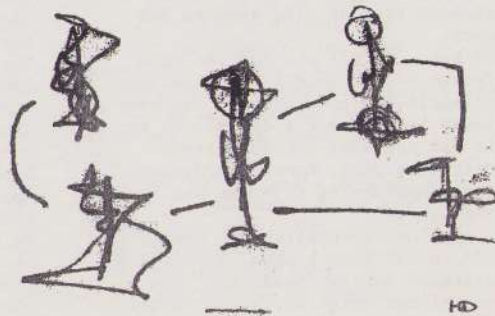
Opzij

Een blad dat bezig is met de vrouwenstrijd op alle mogelijke gebieden; dit volgens de hoofdredactrice Dreeselhuys. In de voorstellingswereld van Opzij ziet men de feministische cultuur in de eerste plaats als strijdcultuur, die voornamelijk uit negatieve bouwstenen bestaat; vandaar dat men over problemen spreekt. Opzij maakt gebruik van de omkeringsstrategie: wat in de gevestigde media de kans loopt als incident te worden afgedaan, wordt in Opzij juist bekrachtigd en bevestigd als belangrijk en positief. Zij willen de marginalisering van het feminisme de reductie tot de categorie van het incidentele tegengaan. Het feminisme is een verdedigingsburcht in de vijandige patriarchale

wereld die ons omringt. De algemene houding binnen Opzij wordt getypeerd door een strakke scheiding van goed (=feminisme) en kwaad (=patriarchaat). Het gevolg is dat de lezeressen een identiteit aangereikt krijgen waarin ze voortdurend strijd leveren tegen de slechte mannenwereld. Opzij schept een bepaald beeld van wat het is om feministe te zijn; het geeft lezeressen een identificatiepunt. Doch niet voor alle vrouwen. Ook het plezier staat bij vrouwen in de Opzij, in dienst van de strijd, het zorgt ervoor dat we de strijd beter aankunnen.

DIVA

Dit is anders bij DIVA; het lesbisch tijdschrift dat tien jaar na Opzij is opgericht. Zij vinden de heersende feministische ideologie niet te pruimen, Opzij is hier een vertolker van en geen bedreiging voor de gevestigde orde. Het benadrukken van de ondergeschikte positie van de vrouw dwyt vrouwen nog meer in een slachtofferidentiteit en dit alles leidt alleen tot klagen, zo vindt DIVA. Nee, zij noemen zich de 'lefgozer' onder de vrouwenbladen. Deze lefgozer-stijl moeten volgens De Wit c.s. feministen aannemen. Ze willen veranderingen door gebruik te maken van machtsmiddelen; manoeuvreren, lobbyen, confrontaties aangaan en plezierige alternatieven opbouwen. Van slachtoffer naar strateeg; de aanval is hun devies. De feministe van DIVA zal onverschrokken de mannenwereld intrekken en manoeuvreren

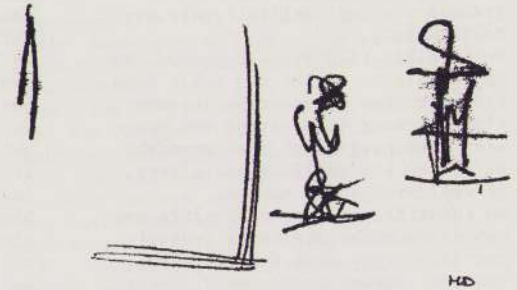

om er zelf beter van te worden, ook als dit betekent dat ze slecht moet zijn. Geen-scheiding tussen een absoluut goed en absoluut slecht. Sommigen vrezen dat de lefgozer-stijl alleen een no-nonsense houding te weeg brengt, waarin alleen de carrières van individuele vrouwen tellen. Je kunt het ook zien als een blijk van onvrede met het slachtofferisme dat geen ruimte biedt voor individueel succes. Bij Opzij erkent men deze vrouwen wel, maar worden ze als lichtende voorbeelden gebruikt waardoor de onderdrukking van de vrouw als groep alleen maar wordt benadrukt. Bij Opzij is plezier een versterkend middel, bij DIVA is plezier het doel.

Foucault: "Macht en plezier heb je op het moment dat je ze uitoefent." Opzij en DIVA zijn twee verschillende onderzoeken naar wat een feministische politieke cultuur zou kunnen zijn. Dit maakt het dilemma zichtbaar. Het verschil is niet alleen verklaarbaar vanuit de generatiekloof, maar interessanter is hoe ze naast elkaar bestaan en functioneren.

Opzij en DIVA zijn binnen de media tijdschriften. Deze verzamelen een groep lezeressen om zich heen. Hier schuilt ook een gevaar in. Zoals eerder gezegd, gaan tijdschriften een eigen leven leiden: ze moeten zich gaan bezighouden met zaken die te maken hebben met het voortbestaan het opvoeren of in stand houden van het abonneestand etc.. Ook 'alternatieve', niet commerciële media ontkomen niet aan institutionalisering.

Moeten we kiezen voor Opzij of voor DIVA? Moeten we beide bladen als institutionele verworvenheden zien? Aparte feministische media zijn belangrijk om ontwikkelingen in de feministische politieke cultuur materieel en tastbaar te maken. Maar zodra ze een 'begrip' worden, wordt de relatie tussen subcultuur en tijdschrift vastgezet; gevaar voor verstarring. In een levende beweging veranderen de subculturen, ze reageren op opgedane ervaringen. Het is dus belangrijk dat de tijdschriften/media een levende relatie onderhouden met wat er onder feministen leeft.

Tijdschriften die geen vernieuwende rol meer spelen hoeven niet opgeheven te worden, maar ze krijgen ook niet onze onvoorwaardelijke steun meer. Tijdschriften hebben een essentiële rol in het organiseren en vormgeven van feministische culturele opties, maar zijn niet het centrum. Institutionalisering is noodzakelijk maar mag geen doel op zichzelf zijn.

Het spectaculaire voorbij?

Opzij heeft nog steeds een reden van bestaan, al was het maar omdat er nog vrouwen zijn die zich herkennen in en energie putten uit de manier waarop ze worden aangesproken. Maar de generatiekloof wordt in het blad wel steeds duidelijker. DIVA-isten vinden de Opzij geen bedreiging van de gevestigde orde omdat het zelf al lang en breed gevestigd is. DIVA was de eerste vijf jaar van haar bestaan een marginaal, zelfbewust subcultureel blad. In het voorjaar van 1986 kondigde De Wit aan dat ze onder een echte uitgever zouden worden uitgebracht en geen 'lesbisch tijdschrift' meer zouden zijn; letterlijk een tegenhanger van Opzij. Wil De Wit DIVA tot officiële spreekbuis maken van het vrouwelijke lefgozerisme? Wil ze de spectaculaire feministische pose, die bij Dolle Mina politiek effectief kon zijn omdat ze zo verrassend, beweeglijk en kortstondig was, nu definitief institutioneel verankeren?

Vrouwen en muziek.

Voor het eerst is in het Nederlandse taalgebied een informatiegids samengesteld met literatuur over vrouwen en muziek. In deze uitgebreide bibliografie zijn boeken, artikelen, skripties enz. opgenomen, hoofdzakelijk op klassiek gebied, in beperkte mate ook jazz, pop en rock. Zoveel mogelijk worden vindplaatsen van het materiaal vermeld.

De pianiste Ro van Hessen en fluitiste/musicologe Helen Metzelaar hebben tevens een lijst samengesteld met ruim 100 Nederlandse componisten en aangegeven in welke openbare instelling haar muziek te vinden is. Begin 1985 vatten Ro van Hessen en Helen Metzelaar het plan op een informatiegids samen te stellen over de bijdrage die de vrouw in de loop der eeuwen aan de ontwikkelingsgang der muziek heeft geleverd. Begin 1986 werd de Werkgroep Vrouw en Muziek in Amsterdam opgericht en toen werd besloten de informatiegids als project van deze werkgroep uit te geven.

Begin 1987 werd de informatiegids Vrouw en Muziek uitgegeven, en het is een waardevol naslagwerk geworden. Velen zullen blij zijn nu een wegwijzer in het gebied van de vrouwenmuziek te hebben. De inhoud, met name hoofdstuk II maakt nieuwsgierig. Hierin staat een opsomming van boeken en skripties die over diverse onderwerpen geschreven zijn. Bijvoorbeeld 'The Women Troubadours' door Meg Bogin; in het zuiden van Frankrijk floreerde tussen 1150 en 1250 de kunst van de vrouwelijke troubadours, de 'troubairitz'. Meg Bogin plaatst haar tegen de sociaal-historische achtergronden van haar tijd. De titel van een ander boek, wat me interessant lijkt, luidt: Music and Women door Sophie Drinker, het verhaal van de geschiedenis van vrouwen in de westerse muziek. Veel informatie over de rol van vrouwen in de muziek van 'primitieve' samenlevingen. Benadrukt de repressieve maatregelen van de kerk en de vroege universiteiten. Het enige gebied waar een carrière werd toegestaan was de solo-zangeres, de zgn. prima donna!

Naast een lijst van Nederlandse componisten dus ook een lijst van + 250 boeken en naslagwerken (Nederlandse

en buitenlandse) over de rol en de positie van de vrouw in de muziekgeschiedenis. Het levert voldoende praatstof op ten behoeve van de discussie waarin het thema "Is er sprake van mannelijke en vrouwelijke muziek" centraal staat. Volgens mij is muziek androgyn. Maar daarover een andere keer meer. De informatiegids VROUW & MUZIEK is te bestellen bij: Werkgroep Vrouw en Muziek Swammerdamstraat 38 1091 RV Amsterdam 47.54.13.563 AMRO-bank A'dam 1 exemplaar kost f17,50 (inclusief f2,50 verzendkosten)

Ceciel van Doren

Werken op afroep.

Afroepcontracten komen onder veel verschillende benamingen voor. Er zijn oproepcontracten, free-lance contracten, nuluren contracten, ook wordt vaak ten onrechte gesproken van uitzendarbeid of losse arbeid. Het karakter van een afroepcontract is dat er alleen gewerkt wordt en loon betaald wanneer de werkgever daar behoefte aan heeft. Zo'n contract kan zich in allerlei vormen voordoen. Het kan zijn dat werkgever niet verplicht is om op te roepen en dat de werknemer vrij is om aan een oproep gevolg te geven. Het is mogelijk dat een werkgever zich verplicht iemand op te roepen als er werk is, maar dat de werknemer kan weigeren. In andere gevallen verbindt de werkgever zich om op te roepen en is de werknemer verplicht aan een oproep gehoor te geven.

In veel gevallen blijkt uit het contract dat de werknemer aan een oproep gevolg moet geven. Echter ook wanneer dit niet is vastgelegd of zelfs bepaald is dat de werknemer kan weigeren, zal een weigering vaak tot gevolg hebben dat de werknemer een volgende keer niet meer opgeroepen wordt.

Een contract is er overigens lang niet altijd. Wanneer er wel een contract is komt de inhoud hiervan vaak niet overeen met de werkelijke situatie. De gebruikte terminologie is in zo'n geval niet doorslaggevend. Er moet gekeken worden naar de concrete omstandigheden om vast te stellen wat voor rechtsverhouding er bestaat tussen werkgever en werknemer. Dan blijkt onder de noemer 'afroepcontract' vaak een gewone arbeidsovereenkomst schuil te gaan, waarbij een werknemer gedurende lange tijd op vaste tijden werkt zonder dat er opgeroepen wordt. Naarmate de wederzijdse gebondenheid groter is en gedurende langere tijd in een vast patroon gewerkt wordt is er eerder sprake van een arbeidsovereenkomst. In zo'n situatie heeft de werknemer er recht op opgeroepen te worden wanneer er werk is. Het probleem is dan om aan te tonen dat er ook inderdaad werk voorhanden is.

Het is duidelijk dat de voordelen van afroepcontracten voor de werkgever

zijn. Ingewikkelde en soms langdurige ontslagprocedures blijven hem bespaard. Wil hij een werknemer kwijt dan kan hij volstaan met hem niet meer op te roepen. De werknemer moet dan maar zien te bewijzen dat er wel werk is waarvoor hij of zij opgeroepen moet worden.

De rechtspositie van de afroepkracht is een zwakke. Er is geen garantie voor werk. Betaling vindt plaats per uur, waarbij er alleen recht bestaat op het minimumloon wanneer er minstens 13 uur per week gewerkt worden. Er wordt vaak ten onrechte geen vakantiegeld of vakantiedagen toegekend. Of er recht bestaat op sociale verzekeringsuitkeringen is niet altijd eenvoudig vast te stellen. De vraag of men hiervoor verzekerd is hangt af van de aard van het contract, met name van de vraag of er een verplichting is om te komen werken. Indien men wel verzekerd is, geldt dit veelal alleen voor de periodes dat er gewerkt wordt.

Afroepcontracten komen vooral voor in bedrijfstakken waar veel vrouwen werken, vaak uit etnische minderheden, zoals bij schoonmaakbedrijven en confectiebedrijven.

In de schoonmaakbranche gaat het vaak om baantjes van zo'n twee uur per dag. Er wordt dan een afroepcontract afgesloten, terwijl op vaste tijden een vast aantal uren gewerkt wordt en dit vaak jaren achtereen. Wanneer een werknemer zich ziek meldt is ze meestal wel verzekerd en ontvangt ze een ziektewet-uitkering. Gaat het om een langdurige ziekteperiode dan beginnen de problemen vaak zodra ze zich weer bij de werkgever meldt om aan het werk te gaan. Werkgever stelt dat er geen werk meer voor haar is

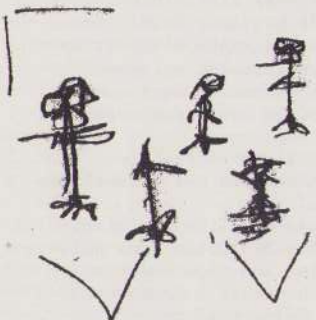
Helaas is De Wits project aan groothedswaanzin ten onder gegaan: DIVA is al meer dan een jaar niet verschenen. De lefgozer stuit op de grenzen van het institutionele establishment.

Er is sinds 1970 veel veranderd. De spectaculaire acties van Dolle Mina brachten geen structurele veranderingen teweeg in posities van vrouwen, maar kregen wel veel aandacht en hadden een mobiliserend effect op veel vrouwen en mannen.

De identificatie met de positie van het slachtoffer die in de zeventiger jaren door veel feministische vrouwen onderschreven werd, heeft veel aantrekkingskracht verloren. Nu nemen vrouwen een meer uitdagende houding aan, hebben lol en plezier. Het lefgozerisme van DIVA is meer onderdeel van deze trend dan dat het de voortrekker hiervan is. Het ziet eruit dat de feministische avantgarde het perspectief van het slachtoffer als taboe en achterhaalde positie beschouwt. Als dit zo is moeten we het lefgozerisme temperen want het leven van vrouwen blijft problematische kanten houden en die moeten we niet vergeten.

Hoe is het nu met het Mooswief?

Ja, we zijn een vrouwenkrant, dus hebben we gekozen voor een separatistische werkwijze. Maar hebben wij als redactie zo'n duidelijke plek binnen de krant? Bepalen wij hoe onze lezeressen eruit zien, hoe een echte feministe eruit ziet? Nee, wij zijn een vrouwenkrant die schrijft voor vrouwen die bezig zijn in de vrouwenbeweging. We willen

MD

graag dat die vrouwen schrijven, over dat waar zij mee bezig zijn: dat wat er in de vrouwenbeweging gaande is in het blad terug te vinden is.

Volgens mij zijn we een krant die er is voor vrouwen in de vrouwenbeweging, vrouwen die denken over hun positie in die beweging en dat naar buiten willen verwoorden. Ditzelfde geldt voor de vrouwen in de redactie. Het Mooswief bestaat al zeven jaar, we hebben een plaats verworven binnen de Maastrichtse vrouwenbeweging; een bekendheid onder de vrouwen waarvoor we schrijven. We zijn ook niet aan institutionalisering ontkomen, doch dit is niet gelijk aan verstarring. De handhaving van posities van redactievrouwen, het abonneebestand zijn niet van een zodanige aard dat deze zaken de bovenaan voeren. De verkoopcijfers kunnen we niet helemaal buitensluiten omdat de opbrengst onze financiën moet aanvullen. Doch onze werkwijze wordt hierdoor niet beïnvloed.

We werken nu weer met themanummers; dit betekent dat we naar een zo actueel mogelijk thema zoeken, naar voren gebracht door vrouwen om ons heen of door de redactie. We gaan op zoek naar vrouwen die graag schrijven en iets te zeggen hebben over dat bepaalde onderwerp. De vrouwen waarvoor we schrijven en de vrouwen die schrijven zijn één groep. Dit maakt de kans dat we van onze 'doelgroep' wegdrijven kleiner. Het blijft meer een geheel. Wij hoeven niet zoals Opzij een onderzoek te doen naar hoe onze lezeressen eruit zien, omdat we zo ver van hun afgeraakt zijn. Nee, wij houden contact met onze schrijfsters en lezeressen; de krant moet een afspiegeling zijn van wat er in de vrouwenbeweging gebeurt. En omdat we willen dat dit op een goede en serieuze manier gebeurt, hebben we een eigen vrouwenkrant. We blijven aandacht houden voor de problemen waarmee vrouwen te maken hebben, evenals voor de leuke en goede dingen die we tegenkomen.

Maar, zoals Ien Ang ook zegt: het leven van vrouwen blijft problematische kanten houden en die moeten we zeker niet vergeten.

Marlie Duizings

Is er nog leven voor de dood?

"Toch is er een periode geweest waarin het feminisme ontkwam aan deze marginalisering", schrijft Ien Ang hierboven. Zij heeft het dan over de tijd van Dolle Mina en de manier waarop de gevestigde media hierop reageerden. 'Overwegend serieus' zoiets schrijft ze. Iets serieus nemen betekent voor mijn gevoel het je laten raken, het je eigen maken.

Wat de media met Dolle Mina hebben gedaan is echter enkel een oppervlakkige vorm van begrip tonen en er verder hun handen van af trekken. Of dat geen voorbeeld van marginalisering is!

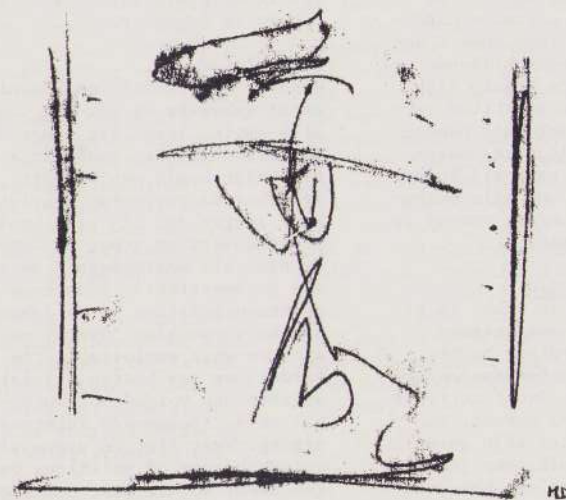
'Is er nog leven voor de dood?' staat voor de vraag hoe te ontkomen aan een marginalisering die ontstaat door eigen toedoen. Want anders dan Ien Ang zie ik zowel in de strategie van Opzij als die van DIVA een voorbeeld van het onschadelijk maken van het eigen gedachtengoed. Beiden doen concessies, de

één voor erkenning van het 'anders zijn' (waardoor de ander niet wezenlijk hoeft te veranderen), de ander voor macht.

Feminisme is ieder individueel verzet van vrouwen tegen de haar toebedeelde rol, ondersteund en gevoed door het collectieve bewustzijn van vrouwen van dit onrecht.

Het besef enerzijds deel te hebben aan de gevestigde orde en er anderszijds fundamentele kritiek op te hebben vormt het spanningsveld van het feminisme. Een constant bewustzijn van dit steeds weer verschuivende maar nooit (?) verdwijnende spanningsveld, ons hierop en hierdoor te bewegen (zonder het een of het ander los te laten) lijkt mij het enige dat tegenover zoveel 'dood in het leven' te zetten is. Dat zou betekenen dat de kracht van het feminisme gelegen is in de onvoorspelbaarheid in/van haar uitingsvormen.

Monique

MD

Zo redelijk als

In het Vrouwenweekblad nr. 185 wordt voor de derde achtereenvolgende keer ingegaan op een discussie over prostitutie en vrouwenhandel.

Het artikel van de hand van Grietje Lof is een voorbeeld van een tendens die je vooral in progressieve kringen ineens kunt waarnemen.

De tendens van "hoereren mag, steun de hoeren". Ook in het Vrouwenweekblad wordt vrouwelijke solidariteit gevraagd.

Het artikel ademt de sfeer van redelijkheid, het soort redelijkheid waarmee je langzaam medeplichtig wordt gemaakt - solidair - aan een situatie die in wezen niet in je eigen belang is.

Ruilhandel

Het begint al met de allereerste stelling die als basis dient voor de hele verdere gedachtegang: "de essentie van prostitutie is een seksuele relatie tegen materiele vergoeding of gunsten". Met gunsten wordt ook de categorie "liefde" bedoeld. Vooral dit laatste is het waarom het draait: in een relatie verricht je seksuele handelingen in ruil voor geld (in een huwelijk zeggen zij) of in ruil voor liefde. Maar hoe dan ook is het een vorm van arbeid die er verricht wordt. In deze redenatie worden alle seksuele handelingen teruggebracht tot een vorm van ruilhandel. De liefde bedrijven wordt een toneel van materialistische handel en niet meer dan dat. Zo simpel ligt het niet.

Liefde is bij uitstek iets ondefinieerbaars, en heeft meer met geven te maken zonder daar iets voor terug te verlangen. Liefde en seksuele handelingen om er geld of iets anders mee te winnen zijn twee verschillende zaken die niet tot één begrip zijn terug te brengen. Als prostitué verdien je je geld met seksuele handelingen en de scheidslijn zal daardoor wel verdwijnen, maar zij kunnen niet stellen dat dus ook alle seksuele handelingen van andere mensen op basis van gewin draaien.

Eenzijdigheid van arbeid

Seksuele prostitutie is werk, is er dus gesteld en werk moet betaald worden. De arbeid verdient betere werkomstandigheden, arbeidsvoorwaarden, en meer aanzien. Prostitutie is een gewoon respectabel beroep. Zo goed als een academicus zijn geld verdient met zijn hoofd, een journalist met zijn pen, mag een hoer dat met haar vagina.

Weer zo'n schijnbaar redelijke beargumentering.

We leven in een maatschappij waarin helaas arbeid eenzijdig verdeeld is. Grofweg in hoofd- en handarbeid. Daar komt dan nu erkend vaginawerk bij, heel legitiem, heel simpel. Voor geen enkel mens is het goed om maar op een onderdeel van vermogen of functie aangesproken te worden, vraag het lopende-bandarbeiders eens of al die jongeren die juist vanwege die eenzijdige hoofdontwikkeling stoppen op school.

Van die eenzijdige en afstompende verdeling van arbeid moeten we juist af. Een mens moet het totaal van zijn of haar mogelijkheden kunnen ontwikkelen om tot ontplooiing te komen. Wanneer je het hoerenvak gaat verstevigen hou je die verdeling maatschappelijk, maar ook privé in stand. Zo blijft de professor de hoer nodig hebben en omgekeerd.

Exploitatie

Wanneer een functie maar eenzijdig wordt gebruikt en ook nog voor geldelijk gewin, leidt dit onherroepelijk tot misbruik. Een academicus die continu zijn hoofd exploiteert, trekt op den duur de verkeerde conclusies. Je kunt zeggen dat hij zijn hoofdfunctie prostituteert en vroeg of laat krijgen we daar als maatschappij de rekening van gepresenteerd. Denk eens aan genenmanipulaties in de laboratoria, aan kerncentrales. Overal om ons heen zien we waar exploitatie toe leidt, verdwijnen van bossen, rivieren en oceanen die volgedumpt worden met afval en de toenemende luchtverontreiniging. Waar ligt de grens als een wetenschapper of politicus beslissingen neemt zonder daar ook anderen dan intellectuele en geldelijke motieven

in te betrekken? Deze vragen stel ik me ook bij de seksuele prostitutie van vrouwen. Waar leidt dat toe op maatschappelijk en persoonlijk vlak? Als je mazzel hebt levert het een buidel met geld, en dan?

Machtsongelijkheid

Binnen de verdeling van arbeid, wordt de functie van hoofdarbeid het hoogst aangeslagen. De professor al doet ie in wezen hetzelfde, staat in hoger aanzien. Een man staat hoger dan een vrouw en een vrouw die hoer is heeft totaal geen aanzien. Zij wordt niet alleen eenzijdig aangesproken, geëxploiteerd, maar ook nog eens in een machteloze situatie gehouden.

Dus willen hoeren meer macht over hun situatie. Zij eisen een eigen werkplek, eigen werktijden en betere arbeidsvoorwaarden. De weegschaal van de machtsongelijkheid wordt hiermee ietsje naar het midden getrokken. Opnieuw is dit een konformerende aan de bestaande verhoudingen waarbij het hebben van macht belangrijk is. Stel je bent als hoer even belangrijk als een professor, ben je dan waar je zijn moet?

Perspektief of bedrog?

In het artikel wordt verteld hoe er ooit in de verre oudheid vrouwen waren die een soort priesteressen, die het eerst met prostitutie zijn begonnen. Deze vrouwen stonden in hoog aanzien, ze werden gezien als kunstnaressen, bedreven in "het spel der liefde". Dit beeld kom je vaker tegen als het over hoeren gaat. Het geeft ook een hoer iets van glans en mysterieusheid mee, als een soort oervrouw. Misschien zijn er inderdaad zulke vrouwen geweest, zijn die er nu en in de toekomst ook nog, vrouwen die er een soort kunst van weten te maken.

Beter is het om ronduit te benoemen dat van iedere honderd hoeren er zich 99 in een uitzichtsloze situatie bevinden. Voor zulke vrouwen is het beeld van priesteres, of meer eigentijds van een soort sociaal werkster heel gevaarlijk. Welke vrouw in een

uitgebuite en verziekte situatie wil niet liever geloven dat het 'ergens' toch belangrijk en onmisbaar werk is dat zij doet?

Het perspectief dat door de actieve hoeren geboden wordt is een combinatie van dit drogbeeld en de verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Opnieuw vrouwen die, op een eigen plek, met eer en aanzien, het vak prostitutie uitoefenen. Prostitutie op zich wordt niet afgewezen of ter discussie gesteld.

Ze hebben zich een materialistische zienswijze eigen gemaakt waardoor seksuele handelingen tegen geld zijn te leveren. Ze vinden het blijkbaar niet raar om alleen maar seksueel aangesproken te worden, ze accepteren een leven dat alleen vol te houden is als gevoel en verstand gescheiden blijven.

De schijnbaar redelijke formuleringen en eisen die gesteld worden geven aan dat ook bij hen het eenzijdige verstandelijke element overheerst. Op korte termijn is de verbetering van de werkomstandigheden e.d. wel belangrijk. Prostituees die echter zelf de uitbuiting niet benoemen en afwijzen, maar zich integendeel ook op lange termijn vast blijven klampen aan geld en macht verdienen daarvoor geen solidariteit. Zeker niet van vrouwen.

Birgit

De roep om de vrouwenomroep.

Het initiatief tot oprichting van een vrouwenomroep werd twee jaar geleden op 8 maart ergens in het land genomen en vanaf dat moment is de ledenwerving begonnen (60.000 leden betekent twee uur radio en 1 uur televisie per week).

Ondertussen bestaat er al een programmabladdaarop je je kunt abonneren met o.a. daarin een discussie rond de invulling van die zendtijd en de stand van zaken.

Want ging het het eerste jaar wat betreft de ledenwerving heel goed, naarmate de realisering van de vrouwenomroep langer op zich liet wachten, zakte ook het enthousiasme bij veel vrouwen.

Daarom startte de vrouwenomroep met een soort publiciteitsavonden in elke provincie om opnieuw het vuur aan te wakkeren voor geheel door vrouwen ingevulde zendtijd op t.v.. Op 24 februari j.l. was de vrouwenomroep in Maastricht.

Vanaf het moment dat ik hoorde van de plannen rond een vrouwenomroep heb ik er mijn twijfels over gehad. Bijvoorbeeld over de signatuur van de vrouwenomroep. Want hoe groot is niet het gevaar dat, als je afhankelijk bent van leden en werkt binnen een zo grootschalig medium als de televisie, de 'boodschap' afgeplat gaat worden?

En wat is eigenlijk het verschil tussen de vrouwenomroep en een vrouwenpagina in de krant?

Die 24ste februari ben ik, compleet met twijfels en af naar de discussieavond gegaan. Mijn vraag in verband met de signatuur bleek onder veel vrouwen te leven, maar de vrouwen van de vrouwenomroep reageerden met het antwoord dat we eerst maar eens moesten zorgen dat de vrouwenomroep er komt en dat de invulling ervan wel zou groeien in de loop van de tijd. Er werd geappelleerd aan mijn solidariteit. Het belang van eigen media kon ik, werkend voor/aan een vrouwenkrant toch moeilijk ontkennen?

Waarover praten wij?

Die avond kwam ik er niet uit. Nu, een paar maanden later inmiddels, heb ik scherper voor ogen wat mijn

tegenzin veroorzaakt.

Dat zijn verschillende dingen. Ik heb bijvoorbeeld nagedacht over het verschil tussen een (plaatselijke) vrouwenkrant en de vrouwenomroep. Zoals Marlie elders in dit nummer schrijft, geldt voor een plaatselijke krant dat er een innige verwevenheid bestaat tussen de vrouwen die de krant maken en zij die haar lezen (dit loopt zelfs door elkaar).

De krant is een uiting van de gezamenlijke strijdbaarheid. Beiden weten waarover het gaat?

Het is, ondanks de goeie bedoelingen van de vrouwenomroep, zoveel mogelijk vrouwen hierbij te betrekken mijns inziens inherent aan het medium t.v. dat er een grote afstand gaat bestaan tussen de vrouwen die (betaald!) voor de vrouwenomroep gaan werken en de al dan niet actieve leden. Want wat is het wat je bindt?

Bij een kleinschalige activiteit als het Mooswief ligt dit belang veel duidelijker (?). De enige gezamenlijkheid bij de vrouwenomroep lijkt echter het streven naar invloed op de nieuwsvoorziening via de t.v. te zijn.

Wanneer je belang hebt bij de instandhouding van het medium t.v. betekent dat, dat je een aantal zaken niet meer ter discussie kunt stellen (het doel wordt ondergeschikt aan het middel). De consequenties bijvoorbeeld die het werken op commerciële basis met zich meebrengt.

De vrouwenomroep schetst in haar discussieblad zelf hoe zoiets gaat. Zij heeft het dan over de progressieve omroepen (welke dat dan ook mogen zijn!) die onder druk van mogelijk ledenverlies, de kritische programma's (waaronder de vrouwenprogramma's) van de beeldbuis laten verdwijnen.

In plaats van lering te trekken uit hetgeen bij de zogenaamde progressieve omroepen is gebeurd, concludeert de vrouwenomroep dat het zó geslagen gat in de markt door haar opgevuld dient te worden.

In deze situatie betekent dat onvermijdelijk dat met hetzelfde virus besmet gaat worden, wil zij zich kunnen handhaven in Hilversum.

Het feit dat oneigenlijke zaken als commerciële redenen en streven naar macht de belangrijkste drijfveren zijn waarop de nieuwsvoorziening is gebaseerd, is het eerste wat de vrouwenbeweging ter discussie zou moeten stellen.

Zoals een vrouwenpagina in een verder op mannenbelangen afgestemde krant enkel een alibi is voor het verder in die vorm voortbestaan van kranten, zo kan de t.v. niet fundamenteel veranderen wanneer de vrouwenbeweging daar haar aandelen in heeft.

Monique

DE BOTTE BIJL VAN DE LIMBURGER

ABIELEMAN

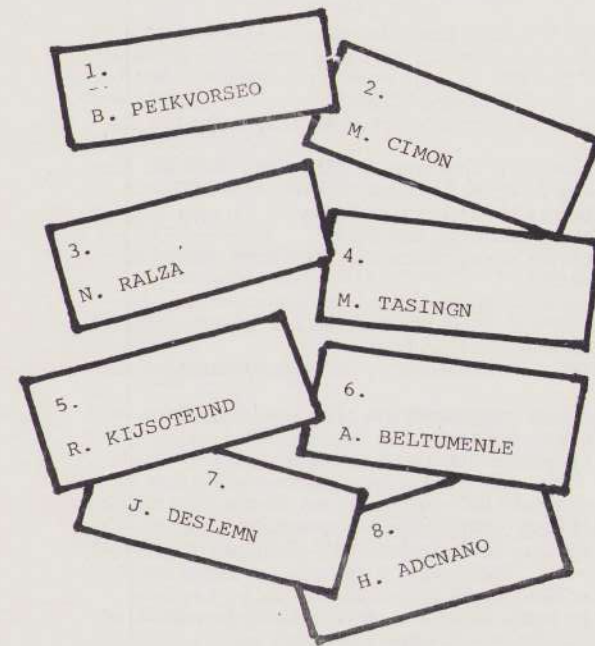
Feministes winnen in IJsland? Dat moet wel een koude bedoening zijn...

ACHT NAAMKAARTJES

In ieder kaartje zit de naam van een bekende vrouw. Probeer op te zoeken wie het zijn. Zet de letters in de juiste volgorde, de 1e letter staat al goed, dit is de letter van de voornaam.

1. sportvrouw
2. schrijfster
3. politica
4. zangeres
5. actrice
6. schrijfster
7. schrijfster
8. politica

PINKEL

De krant is een meneer.

Voor de journalistes

Heel vaak is deze veelgehoorde uitspraak nog steeds waar. Heel langzaam komt meneer erachter dat hij ruimte moet maken voor mevrouw. Vrijwillig gaat hij echter niet opzij, iedere centimeter moet door de vrouwen bevochten worden. Journalistes zijn op elke redactie in de minderheid. Onlangs heeft de werkgroep Vrouw en Media een prijs uitgereikt aan de Gooi en Eemlander omdat daar in verhouding de meeste vrouwen werkzaam zijn, namelijk 22%. Als er een prijs zou zijn voor de krant waar de minste vrouwen werken zou de Limburger daar met haar (hoevel de krant een meneer is, is zij taalkundig vrouwelijk) 6% voor in aanmerking komen. Als een haas probeert deze krant nu de achterstand in te halen door in advertenties speciaal naar vrouwen te vragen: "in verband met een vrouwvriendelijk beleid" heet het dan. Landelijk is het trouwens verplicht gesteld om in advertenties altijd M/V te vermelden. Verder dan een kleine verdeling in het personeelsbeleid reikt de vrouwvriendelijkheid over het algemeen niet. De journalistes blijven uiteindelijk zitten met een heleboel problemen, de ongeregelde werktijden, het combineren van werk met gezin, het zwangerschapsverlof dat als te kort wordt ervaren, de onderbetaling van vrouwen enzovoort.

Voor de lezeressen

En dan de krant zelf. Die moet vrouwelijk worden. Hoe bepaal je wat vrouwelijk is, welke maatstaven worden daarbij gehanteerd? Uit onderzoek (het enige onderzoek dat wij kennen waarbij speciaal naar de lezeressen is gekeken, is gehouden door het Utrechts Nieuwsblad in 1978) blijkt bijvoorbeeld dat vrouwen de krant haast niet lezen. De onderwerpen spreken haar niet aan, de taal is te abstract en het strookt niet met haar eigen belevingswereld. Wat je nu ziet gebeuren en waar we als vrouw even heel goed moeten opletten is dat dergelijke uitkomsten geaccepteerd worden als een WAAR beeld van de vrouw. Vervolgens wordt dan geconcludeerd dat DUS de taal waarin geschreven wordt voor vrouwen vereenvoudigd moet worden, de onderwerpen dichterbij huis gezocht moeten worden en herkenbaar moeten zijn. Bijvoorbeeld over milieu, onderwijs en verkeer. Wat gemakkelijk vergeten wordt is dat deze onderzoeken NIET MEER ZIJN dan een weergave van de situatie waarin vrouwen op dit moment veelal zitten. En dat is de situatie van: leren is niet belangrijk, trouwen en kinderen krijgen zijn je levensdoel en laat de wereld verder verder maar aan de man over. Wanneer je de uitkomsten van dergelijke onderzoeken als WAAR accepteert, dan blijft de vicieuze cirkel gehandhaafd. Het doet een beetje denken aan de reactie op buitenlanders en bejaarden: ze verstaan ons niet dus gaan we ineens heel kinderlijk tegen hen praten, terwijl het totaal niet aan intelligentie bij hen ontbreekt. Met vrouwen is dat precies hetzelfde, het probleem is dat verondersteld wordt dat we niet kunnen denken. Sommige kranten zijn overgestapt op een vrouwenpagina. Een heet hangijzer in de discussie over het vrouwelijken van de krant. Voorstandsters vinden het belangrijk dat er in ieder geval een plek is in de krant waar je vrouwennieuws kwijt kunt. Zij vrezen dat anders veel nieuws sowieso in de prullenbak verdwijnt en nu wordt het tenminste nog doorgeschoven naar de vrouwenhoek. De Limburger besteedt de INKTIJK-pagina op maandagmorgen - als tegenhanger voor de sport - aan vrouwen. Deze pagina wordt door mannen gemaakt en bestaat uit artikelen over linaerie, kookrecepten voor de hele week en een gezellige babbel, bijvoorbeeld over "Pia houdt van honden". Tegestandsters willen door de hele krant heen, dus geïntegreerd binnen de bestaande rubrieken, het nieuws voor vrouwen verwerken. Maar hoe dan ook, al deze discussies gaan nog steeds over het hoofd van de lezeressen zelf heen. Het enige wat voor hen overblijft is de ingezonden brievenrubriek.

Als voorbeeld:

De meeste vrouwen hebben een soort drempelvrees als zij iets moeten opschrijven. Het enige voorbeeld dat zij hebben is de krant. Krampachtig proberen zij die zelfde manier van schrijven over te nemen, want als je zo schrijft is het blijkbaar goed. Innerlijk wordt zelveensuur toegepast. Ook vrouwen die studeren en scripties moeten maken ontkomen daar niet aan, het is heel moeilijk om je eigen normen te vinden en je eigen schrijfsels als goed te beoordelen. Sinds enige tijd is er een tendens merkbaar dat zelf schrijven 'in' gaat worden. Er zijn cursussen om zelf korte verhalen te leren schrijven of gewoon te leren schrijven voor het plezier. Voor iedereen geldt dat al schrijvende de eigen innerlijke gedachten zichtbaar worden. Vrouwen kunnen op deze manier zichzelf leren kennen. Speciaal voor vrouwen is het belangrijk dat zij haar eigen gedachten en gevoelens serieus nemen en als leidraad accepteren in haar eigen leven. Veel te makkelijk schuiven vrouwen haar eigen gevoelens opzij als 'niet belangrijk'. Terwijl onze innerlijke wereld onze grootste kracht is, en de enige bron is die als WAAR kan dienen. Dan kunnen we zelf aangeven welke onderwerpen ons interesseren, welk taalgebruik ons het meest eigen is.

Brigit

gedichten

SNEEUW

Gedachteloos,
zoveel wit,
dat het zwart wordt voor m'n ogen,

Machteloos,
alle kleur,
wordt door de sneeuw witweggezogen

krachteloos,
mijn spieren,
strompelend door bergen die zich steeds verhogen

Zachteloos,
blauwe plekken,
verborgen stenen die er niet om logen.

Ciska

MIJN INTERIEUR

Uit duizenden harten stroomt het verlangen
om je interieur aan een ander te geven
om het grootste bezit wat een mens met zich meedraagt
te geven aan degene die hun lief is.

Mijn interieur geef ik aan haar, zij die mijn gevoel
deed opwekken, die me slapeloze nachten bezorgde
en bezit nam van mijn gedachten
op een of andere manier kleur gaf aan mijn leven
zodat ik mijn gevoelens op kon slaan en mede
kon lossen tegenover haar

Pinkel

Over weten en weten en vergeten.

De strijd van de mens tegen de macht is de strijd van het geheugen tegen de vergetelheid.

"De moord op Allende bedekte al snel de nagedachtenis aan de Russische in Tsjecho-Slowakije, het bloedbad in Bangladesh deed Allende vergeten, de oorlog in de Sinaiwoestijn overschreeuwde het gehuil in Bangladesh de slachting in Cambodja deed de Sinai vergeten enzovoorts, enzovoorts, tot het vergeten van allen door allen."

8 WEKEN VOOR MISHANDELING ECHTGENOTE

2 MANNEN VERKRACHTEN VROUW NA WEDDENSCHAP

2½ JAAR CEL VOOR VERKRACHTERS

Drie titels van korte berichten uit de krant op pagina 3, 4, 6 of 7 onder een kop als 'Binnenlands Nieuws' tussen andere berichten als die over de gevolgen van, mogelijke oplossingen voor de huidige ECONOMISCHE crisis.

(Er is niet eens sprake van een economische crisis! Meer dan ooit zouden we nu in staat zijn wanneer we onze kennis anders zouden aanwenden oplossingen te vinden voor al wat krom is. Maar voor degenen die belang hebben bij de status quo is het handiger de crisis louter als een economische te bestempelen. Zo ook de krant.)

De kranten nemen dezelfde termen en daarmee dezelfde visie op het leven over als 'de machtigen' die zich bezig houden met verzonnen crises. De krant is een niet neutraal en zeer machtig medium. Onze behoefte aan inzicht vertaalt zij met een onafgebroken stroom aan informatie. De krant is een samenraapsel van schijnbaar nauwelijks met elkaar samenhangende berichten over talloze GEBEURTENISSEN, INCIDENTEN die zich aan onze greep lijken te onttrekken.

En tegelijkertijd daarmee (dus met het overbrengen van het gevoel geen

of nauwelijks aandeel te hebben in hetgeen je leest) stuurt zij ons denken in een wel heel bepaalde richting.

Bijvoorbeeld in het geval van het artikel (hiernaast geplaatst) over de vrouw die door drie mannen verkracht werd:

De belangrijkste boodschappen die het artikel geeft zijn:

- de vrouw verkeerde onder invloed van alcohol
 - het was diep in de nacht
 - de vrouw gaat met 3 mannen mee naar het huis van één van hen.
- Het vermelden van 'het onder invloed zijn van alcohol' wekt de suggestie als zou alles op een misverstand berusten. Onder nuchtere omstandigheden had de vrouw dit (natuurlijk!) nooit gedaan. Want (nog afgezien hiervan) wie doet nu zoiets diep in de nacht? (elke vrouw weet toch dat zij 's NACHTS niet veilig is) en welke vrouw gaat nu met drie mannen mee naar het huis van één van hen?

Het artikel bevestigt enerzijds de onveiligheidsgevoelens van vrouwen. Anderzijds suggereert het door het nadrukkelijk benoemen (in dikgedrukte letters) van de omstandigheden dat zolang je als vrouw bepaalde regels niet overschrijdt er ook niks aan de hand is (geheel in strijd met de werkelijkheid). Tevens wordt er gespeeld met het begrip verantwoordelijkheid. De vrouw verkeerde onder invloed van alcohol en was dus niet verantwoordelijk voor hetgeen zij besloot en twee mannen waren opgestoot door de derde en dus ook minder verantwoordelijk. Dit laatste vind je gehonoreerd in de uitspraak van de rechters: lichtere straffen voor deze twee mannen.

De krant volgt hier dus op de voet het gedachtegoed van de rechtspraak. Alsof niet iedere vrouw, iedere man verantwoordelijk is voor hetgeen hij/zij doet. Zogenaamde 'verzachtende omstandigheden' werken boven-

2½ jaar cel voor verkrachters

DEN BOSCH - Vier Limburgers zijn gearresteerd door het Gerechtshof in Den Bosch wegens verkrachting van een 41-jarige vrouw uit Roermond tot veel zwaardere straffen veroordeeld dan twee weken geleden tegen het was geëist.

De straffen pakken daarvoor ook zwaarder uit dan waartoe ze in september vorig jaar, door de rechtbank in Roermond waren veroordeeld.

L.S. uit Swalmen (37), Pd.G. (22) en H.S. (19) beiden uit Roermond, moeten 2½ jaar de gevangenis in. Dat is respectievelijk 4 maanden en twee keer een half jaar lan-

ger dan eerder was geëist. Alleen H.S. (22) eveneens uit Roermond, werd wegens medeplichtigheid conform de eis veroordeeld: 1 jaar onvoorwaardelijk.

De vier mannen hadden de vrouw op 17 mei ontmoet in een Roermondse cafe. Onder invloed van alcohol had de vrouw zich diep in de nacht door het vieraal laten overhalen om mee te gaan naar de woning van L.S. in Swalmen.

Daar aangekomen werd ze geslagen en verkracht. L.S. werd tijdens de zitting als de hoofddader beschouwd. Hij was de oudste, stelde zijn huis beschikbaar en had de anderen opgestoot. Hij was het ook die tijdens de zitting had volgehouden dat de vrouw zelf tot de verkrachting aanleiding had gegeven.

al versluiërend. Hiermee wordt voorkomen dat er duidelijk stelling genomen moet worden.

VERKRACHTING IS GEWELD TEGEN VROUWEN (zondermeer)

Een ondebeldzinnige afwijzing van het geweld tegen vrouwen zou betekenen dat een krant zou moeten beginnen met een daadwerkelijke analyse van wat allemaal aan de hand is wat betekent dat zij haar eigen positie (als zogenaamd neutrale toeschouwer) aantast. En dit doet zij natuurlijk liever niet!

Liever blijft zij geloven in de maatschappij (waarin zij een belangrijke functie vervult) en helpt zij aan de instandhouding hiervan door 'het kwaad' duidelijk te lokaliseren bij een kleine, herkenbare groep (ofwel door de 'omstandigheden' een cruciale plaats toe te kennen) en door de verantwoordelijkheid ten dele bij het slachtoffer te leggen.

VROUWEN WERKZAAM IN DE MEDIA

Bij de NOS is een werkgroep die "Vrouw en Beeld" heet. Deze werkgroep organiseerde in 1986 een discussie met als stelling "Televisie is: vrouwen in een mannenkader".

Een van de aanwezigen was Hedy d'Ancona. Zij ondersteunde de stelling dat de t.v. vrouwen in een mannenkader plaatst. Volgens haar zijn de media meer dan een simpel doorgeefluik zoals enkele tegenstanders beweerden. Mannelijke programmakers zijn niet in vrouwenzaken geïnteresseerd en kennen dan ook geen vrouwelijke deskundigen. Vrouwen in Hilversum zijn een minderheid die zich moet aanpassen. Bemiddelend dat bijna alle aanwezigen de stelling onderschreven.

Zo helpt zij mee aan het individualiseren van structurele maatschappelijke problemen.

J. van Dijk (directeur van het ministerie van justitie en voorzitter van het landelijk overleg slachtofferhulp) constateerde deze neiging van mensen tot individualiseren en sprak hierover op het onlangs gehouden congres over vrouwen en criminaliteit. Hij voegde hieraan toe - en volgens mij niet ten onrechte - dat een dergelijke tendens ook in de vrouwenbeweging zelf valt te bespeuren.

Van de kant van de krant is dus nauwelijks ondersteuning van onze strijd te verwachten. De belangen liggen te verschillend. Daarom is het nog steeds belangrijk onze eigen kranten te hebben waar we niet de kop in het zand steken voor al het onrecht dat wij zien en ervaren.

"De strijd van vrouwen tegen de macht is de strijd van de erkenning van onrecht tegen de neiging tot individualiseren."

Monique

Citaten uit: Milan Kundera - Het boek van de lach en de vergetelheid.

De remedie is eenvoudig.

Onder de kop "Emancipatie" schreef Piet Vroon een column in de zaterdageditie van de Volkskrant. Het was een reactie op een artikel in Opzij ("Mannen, kruip uit je harnas"). Piet Vroon schreef dat hij doodziek werd van het gekissbis tussen mannen en vrouwen. "Over een jaar of wat zijn wegen, bioscopen en natuurgebieden net als in Zuid-Afrika voorzien van borden die zeggen dat alleen vrouwen of alleen mannen welkom zijn."

Als oplossing biedt Piet Vroon zijn eigen inzichten aan. Om te beginnen constateert hij dat het merendeel van de actieve feministen te vinden is onder goed opgeleide vrouwen. Toen zij "tabak kregen van studeren en werken" leek hen "niets zo leuk als een huis en kinderzegen". Zodoende (!) ontstond de rolverdeling man-werkt, vrouw-zorg huis en kinde-

ren. De vrouw echter krijgt daar genoeg van en wordt ontevreden. In haar wrok blameert zij haar man en probeert hem te veranderen. "Tevergeefs" schrijft Piet Vroon, "want wat de vrouw wil, MAAR NO NIET BESEFT is dat zijzelf omturnd en de boer opgaat".

De vrouw gaat werk zoeken maar dat lukt niet erg. "Begrijpelijk, want de vrouw heeft ZICHZELF op een achterstand gezet."

Dan komen de vrouwen met de bekende klaagzang dat de maatschappij en de man haar zouden onderdrukken. Dat is ongenueanceerd denken. De vrouw heeft zich WILLENS EN WETENS op een achterstand gezet en daarvoor moet je anderen niet blameren. Piet Vroon weet alles, dus weet nu ook hoe het beter moet. "De remedie is eenvoudig"; gelijke scholing en beide halve tijd werken en "dan kunnen we het

NIETIENS, OF DE NOODZAAK OM OPPERVLAKKIG TE BLIJVEN...

Op een redactie wordt geprobeerd om datgene wat 'nieuws' is zo snel mogelijk te publiceren.

Omdat de redactie vrijwel uitsluitend uit mannen bestaat is de bepaling wat nieuws is, niet half zo objectief als zij zelf willen geloven. De eigen mannelijke belevingswereld wordt ongemerkt de norm waarmee nieuws gewaardeerd wordt.

Mannen maken verslagen, de commentaren en praten met de bronnen, dat wil zeggen de mannelijke woordvoerders van allerlei gevestigde instituties. Vrouwelijke journalisten doen hier al gauw aan mee, en passen een vorm van zelfcensuur toe om zich te handhaven.

Een krant staat over het algemeen bol van de feiten. Als er een orkaan waait op Honolulu dan weten wij dat hier. Overmatig veel aandacht gaat naar het nieuws uit politiek Den Haag. Het belang van parlementair nieuws staat niet ter discussie.

Het nieuws dat gegeven wordt blinkt uit van oppervlakkigheid. Analyses met een beetje diepgang ontbreken, zodat van allerlei politieke beslissingen niet duidelijk wordt wat de directe dagelijkse gevolgen zijn. Onderwerpen waar je als vrouw direct of indirect zelf mee te maken hebt zijn bijvoorbeeld die over seksueel geweld.

Dit soort gebeurtenissen wordt breed uitgemeten met beschrijvingen tot in de bloedrigste details. Alle aandacht gaat naar de oppervlakkige sensatie. Hoewel mannen graag claimen zakelijk te zijn, is daarvan in dit soort berichtgeving weinig te merken. Integendeel, de verhalen worden opgeblazen om eens lekker bij te graven of janken. Die ongerichte emotionaliteit gaat dan ten koste van de vrouwen (of stachtoffers uwerhaupt) die op de allereerste plaats al het stachtoffer van de gebeurtenis zijn.

In plaats daarvan zou moeten worden uitgezocht waarom of hoe bepaalde gebeurtenissen tot stand kunnen komen. Zodra we dat weten kunnen we er serieus iets aan doen en helpen we de stachtoffers. Maar hiermee komen we op het kritieke punt: iets gaan analyseren betekent ook je eigen plaats bepalen ten aanzien van allerlei maatschappelijke problemen. Gaan kiezen kan vervelende consequenties met zich mee brengen, zoals verlies van status, van geld, baan en vermeende zekerheden. Alle veiligheid stort in elkaar en misschien kom je er dan als man achter dat je zelf gebruikt wordt of je laat gebruiken. Dat zijn pijnlijke inzichten.

Gemakshalve kiezen mannen (in dit geval) er dan maar voor om door te gaan met 'journalistische spelen'. Liever verliezen zij zichzelf in de breedte, in een niet aflatende brei van informatie die nauwelijks ter zake doet dan dat zij de diepte ingaan. De diepte van de echte werkelijkheid.

Het ergste is nog dat zij zichzelf zo serieus nemen in hun spel. "Over naar Honolulu."

Brigit

hele mannen en vrouwen emancipatie-gepraat over een paar jaar bijzeten in het museum (...) en gemengd in de kroeg gaan biljarten".

Piet Vroon heeft blijkbaar in een psychologieboek gelezen dat mensen vaak hun frustraties en angsten op hun omgeving afwentelen. Iets, of iemand anders, en vaak de partner, krijgt dan de schuld van de eigen onvermogens. Maar projectie is onvolwassen, zegt de psycholoog in het boek, want ieder mens is uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor zijn of haar leven. Piet Vroon denkt hiermee de oplossing gevonden te hebben voor al die kissebissende mensen waar hij naar eigen zeggen doodziek van wordt. "Eureka, ik heb het gevonden" roept ie en schrijft zijn artikel voor de Volkskrant. Het gekke is dat Piet Vroon verder in zijn artikel vergeet te vermelden dat projectie niet alleen zo bij vrouwen werkt, maar ook bij mannen en getuige zijn artikel waarin hij het alleen over vrouwen heeft, blijkbaar ook bij hem zelf! Doordat de mannelijke helft van de bevolking echter nog steeds de belangrijkste plaats bezet houdt en daardoor de

macht, zijn de gevolgen van de mannelijke projectie voor vrouwen daadwerkelijk veel zwaarder dan omgekeerd.

Wie maakt dan nog uit of een vrouw terecht of onterecht zich beklagt? Hij ziet over het hoofd dat alles wat vrouwen betreft - niet alleen de zwangerschap die lafhartig nog als privékeuze kan worden teruggespeeld - gekleineerd wordt. Als een man zwanger kon worden was het al lang zo geregeld dat hij zes maanden thuis kon blijven, met driedubbel loon vanwege zijn belangrijke taak voor de mensheid...

Tegen een vrouw zeggen dat ze zelf verantwoordelijk is en niet mag klagen is een beetje al te makkelijk. Wie zou tegen een zwarte afrikaan - om maar even in Zuid-Afrika te blijven - durven zeggen dat hij niet mag klagen omdat ie ooit WILLENS EN WETENS door slavernij op een achterstand is gekomen. Kortom er is geen onrecht?

Het is een raadsel hoe de Volkskrant een artikel dat zo bol staat van mannelijke arrogantie heeft kunnen plaatsen.

Brigit

Emancipatie

Onder de titel „Mannen, kruip uit je harnas“, drukte Opzij onlangs een artikel af dat als volgt begint: „Veel malen zijn feministen de afgelopen jaren in botsing gekomen met aanhangers van de Nederlandse mannenbeweging. Ook de redactie van Opzij heeft regelmatig in de clinch gelegen met deze mannen, die naar onze overtuiging wel erg eenzijdig (en langdurig) in de weer waren met hun emoties, hun knuffels, hun wrevels en hun spinsels.“

Nou ja, vrouwen hebben zeker niet sinds jaar en dag over hun lot geklaagd. Maar goed, dit land schijnt recent geïnteresseerd te worden door een mannenbeweging. Deze pleit, aldus Opzij, voor het afschaffen van het burgerlijk huwelijk en alle voorrechten die daaraan zijn verbonden, en voor mannelijk zwangerschapsverlof. Terecht merkt de redactie honend op dat mannen niet vaak zwanger worden en dat de voorrechten van het huwelijk vanzelf wegvallen als je die instelling afschaft.

Alleen al het woord doodziek van het gekissbis. Vrouwen hebben ieder jaar in jaar uit met recht en reden gezegd dat onbetaald werk niet minderwaardig is. Nu een of andere beweging van mannelijke idioten hetzelfde beweert, schrijft het blad dat op een ongehoord wijze over vrijwilligerswerk en onbetaald werk wordt gesproken. Anders gezegd: Het feminisme lijkt te bestaan krachtens uitspraken die

vrouw bemoeide zich met beslagen ruiten, de uitwerpen van zuigelingen, het stotzigen alsmede het drinken van koffie met de buurvrouw die dezelfde schijnbaar ideale positie had gekozen.

Dat loopt allemaal wel, maar na verloop van tijd ontstaat een asymmetrie. Man en vrouw leven in verschillende werelden en komen gespreksonderwerpen te kort. Dat is ernstig, tenmeer omdat beide partijen zichzelf vaak hoogst belangrijk vinden, en aandacht opeisen voor zaken waar de echtgenoot nauwelijks affiniteit mee heeft. Bovendien voelt de vrouw na verloop van tijd overvloed over het enige levenje binnenwasthuis, dat geen recht doet aan haar opvoeding en mogelijkheden.

Die ontevredenheid wordt vertaald in een gebrek aan zelfrespect, het idee aan een ander (de man) te zijn overgeleverd en zelfhaat. Nu kost het moeite om de pest aan jezelf te krijgen: we kiezen daar liever iets in de omgeving voor. Aldus ontstaat niet zelden wrok tegen de man en wordt geprobeerd de onvrede te laten verdwijnen door hem te veranderen. Zulke pogingen zijn vergeefs, want wat de vrouw wil, maar nog niet beseft, is dat zij zelf omturnd en de boer opgaat.

Als dat proces lang duurt, krijg je een destructieve ontwikkeling. De vrouw is ontevreden over mannelijk, en die vent krijgt er genoeg van om de godganse dag te horen dat hij niet deugt. Verwijdering is het gevolg. De zaak kan worden gered

anderen niet overnemen, want zodra dat gebeurt, ben je plotsklaps anti-vrouw.

Helaas kan dit alles niet langer beschouwd worden als een bron van volksvermaak. De seksen staan als blokken tegenover elkaar, en over een jaar of wat zijn wegen, bioscopen en Brabantse vennen met als Zuid-Afrika voorzien van borden die zeggen dat alleen vrouwen of mannen welkom zijn. Het probleem is buitengewoon ingewikkeld, maar waar ik in ieder geval bezwaar tegen heb, is het feit dat één aspect van de zaak berust op het ontbreken van de redenering.

Het is gemeengoed geworden, talloze problemen te sociologiseren met de krete dat het gaat om maatschappelijke kwesties die alleen kunnen worden opgelost door de revolutie te prediken. Dat is een verkeerd uitgangspunt. Maatschappelijke verhoudingen worden van binnenuit gemasakt. Als veel mensen in klein verband dezelfde domies te zo algemene, dat de samenleving daarvan een afbeelding in het groot gaan vormen. Wat is er aan de hand?

De vaakst voorkomende samenlevingsvorm is die van man en vrouw. Interessant is dat verweg het merendeel van de actieve feministes te vinden is onder goed opgeleide vrouwen met (al dan niet voormalige) vaste relaties en kinderen. Ter gelegenheid van de huwelijkskluizing besloten velen van hen dat zij tabak hadden van studeren en werken. Niets leek zo leuk als een huis en kinderzegen. Aldus werd een rolverdeling afgesproken: de man moest stievig werken en langzaam maar zeker een groeiend inkomen aandragen, de

beiden ontdekten wat er aan de hand is, namelijk een verlies aan zelfrespect van de vrouw dat op de omgeving wordt geprojecteerd, en het feit dat zij van haar opleiding en mogelijkheden gebruik moet gaan maken. Het resultaat is een baanje, en dan komt er een situatie die bevredigend en onbevredigend tegelijkertijd is. Het aardige van werk is dat de contacten en het zelfvertrouwen verbeteren, maar daar staat vaak een laag inkomen tegenover en het feit dat bezighouden moeilijk te vinden zijn. Dat is begrijpelijk: de vrouw heeft zichzelf op achterstand gezet en kan de situatie dus slecht aan.

Nu is het moment aangebroken voor de bekende klaagzang: de maatschappij en de man zouden de vrouw onderdrukken. Dat is ongenueanceerd denken. De vrouw heeft zich willess en wetens gestort in een rol die haar mogelijkheden beperkt, en daarvoor moet je anderen niet blameren. Dit patroon van asymmetrische rolverdelingen in relaties is zo algemeen, dat de samenleving zich daar aan spiegelt, maar de oorzakelijke verbanden liggen omgekeerd ten opzichte van de gebruikelijke voorstelling van zaken.

De remedie is eenvoudig. Bij gelijkwaardigheid in scholing en mogelijkheden van man en vrouw is het wijs, meestal al te spreken dat beide partijen voor de halve tijd gaan werken. Omdat de samenleving niets anders is dan een stelsel van collectieve afspraken, kunnen we het hele mannen- en vrouwenemancipatiegepraat over een paar jaar bijzeten in het museum voor volkenkunde en gemengd in de kroeg gaan biljarten.

Vrouwen en reclame.

Wat aanvankelijk een makkie leek, heeft me inmiddels menig grijs haar gekost. Zoekend naar rode draden in het fenomeen reclame, stuitte ik al snel via diverse invalshoeken op een onontwaaibaar web van samenhangen. Algemeen geldende uitspraken doen over reclame bleek gedegen onderzoek te vereisen, waarvoor tijd en potentie me ontbraken; nog maar gezwegen van uitspraken over de positie van de vrouw in dit kader. Wilde ik iets bewijzen of wilde ik badinerend beschrijven wat ik als consument ondervond? Ik moest in ieder geval beginnen met mezelf beperkingen op te leggen: ik zou gaan kijken naar t.v. reclame en wel die van de beide Nederlandse netten. Graag had ik mijn tanden in SKY en Superchannel gezet maar in dat geval had ik het niet bij de rol van de vrouw kunnen laten, maar heel andere aspecten erbij moeten betrekken.

Een week lang nam ik alle reclameblokken op video op en draaide die op een avond achter elkaar af. Ik noteerde om welk product het ging, om welke doelgroep en wat de aard van de entourage was. Ik zag relatief veel huishoudelijke apparaten, waarvan de wonderen en het vernuft steevast door een man werden aangeprezen, begeleid door een dameskoortje dat uitkweelt hoe blij het is dat het bewuste product er nu is om haar huishoudelijke ongemakken, frustraties op te lossen. Ik vond het wel opvallend dat vrou-

wen meer méédoen op gebieden die voorheen typisch mannelijk waren. Ik denk dat er een nieuwe vraag ontdekt is bij al die toffe meiden die zelf behangen, klussen en lundiaracks in elkaar bastelen. Ook vrouwen doen het zelf. Zelfbewust stappen ze naar Hubo, Formido en Bouwvaria en black & deckeren door huis, tuin en keuken. (of is het zo dat de bediening van de apparaten zozeer is vereenvoudigd dat zelfs vrouwen ermee om kunnen gaan?). Van de andere kant is de mijmerende moeder, die stil lachend bedenkt wat het beste is voor haar kroost en wederhelft, bijgestaan door Honig, Blue Band en Peijnenburg koek niet van de buis te branden. Vreemd vond ik het dat de wasmidde-lenreclames zo ouderwets aandeden. Ze zijn overduidelijk dus heel slecht nagesynchroniseerd en werken op mij heel onwaarschijnlijk, alsof ze al in geen tien jaar meer veranderd zijn. De vitrages moeten nog altijd witter dan wit, want o wee de concurrentieslag met buurvrouwen en familie! Gelukkig is er Dato, Dixan en Dash 3 om de huisvrouweneer te redden en met OMO wordt de was ook nog zó zacht dat het manlief opvalt. Waarschijnlijk hebben de fabrikanten zich verzekerd van een vast aandeel op de markt en hoeven ze niet meer zo te werven. Toch is ook de vrouw in hogere posities stevig in opmars en naar omkering van rolpatronen wordt af en toe voorzichtig gehint. Het viel me ook op dat vrouwen minder vaak voor het mooi worden toegevoegd (t.v.) zonder iets met het product van doen te hebben; de stoeipoezen bij snelle auto's of andere macho werktuigen ontbraken. Welgeteld één man ging uit de kleren om al (trampoline) springend te demonstrenen hoe prettig Sloggy slippers for men meerekken in alle bewegingen (alle?). Ik heb 128 filmpjes gezien en ik zou voorzichtig kunnen concluderen dat het wel meevalt, dat er zelfs al van een subtiele mentaliteitsverandering sprake is. Maar, is dit wel wat telt? Hoe komen filmpjes tot stand? Hoeveel vrou-

Aan de Reclameraad,

Bij deze dienen wij een klacht in tegen de reclame van Chiquita bananen op grond van artikel 1. van de voorschriften van de Nederlandse etherreclame.

- Deze reclame discrimineert en maakt mensen belachelijk:
 - naar sekse; de vrouw in het filmpje staat ter beschikking van de mannen en er wordt de indruk geuekt dat zij dit leuk vindt.
 - naar ras; in het filmpje wordt de koppeling gelegd tussen een zwarte vrouw en dom, kinderlijk gedrag.
- Verder is de reclame niet artikel-gericht:
 - Er wordt een dubbelzinnige sfeer gecreëerd; het gaat niet om de bananen, maar om de vrouw die als een object wordt gepresenteerd, dat wil zeggen, dat in het filmpje naar de vrouw wordt gegrepen en niet naar de bananen.
 - De reclame is onzedelijk; de vrouw wordt afgebeteld met een zo goed als ontblout bovenlijf, hetgeen in deze reclame niet functioneel is, omdat het geen reclame is voor lichaamsverzorging.

Wij vinden de reclame in strijd met de goede smaak en als zodanig ergerlijk, omdat de reclame bol staat van vooroordelen.

Wij hopen spoedig op een reactie uwerzijds ten aanzien van deze klacht.

St. Vrouwen Tegen Seksueel Geweld
Bouillonstraat 14
6211 LH Maastricht.

RECLAMERAAD

Orgaan bedoeld in artikel 49 van de Omroepwet; ingesteld bij Koninklijk Besluit d.d. 11 november 1965, Stb. 486

SECRETARIAAT: Oudebou Houthof, Claus Sluiterweg 125, tweede etage, 2012 WS Haarlem
Postadres: Postbus 294, 2000 AG Haarlem. Telefoon (023) 24 70 85

9570/Lu/vM

Haarlem, 19 december 1966

Stichting Vrouwen tegen
sexueel geweld
Bouillonstraat 14
6211 LH MAASTRICHT

Geachte dames,

De Reclameraad heeft onlangs op een klacht van mevrouw Vos uit Groningen waarin dezelfde bezwaren aan de orde waren als door u genoemd, beslist dat de voorzitter van de Raad deze terecht op de voet van artikel 30 van bijgaande Voorschriften kennelijk ongegrond verklaard had, zodat die klacht ondanks bezwaren van klager tegen die terzijdelegging niet verder behandeld diende te worden.

Hu de Raad aldus heeft beslist dat van strijd met enig voorschrift geen sprake is, worden andere klachten van dezelfde aard over dat filmpje ingevolge artikel 31 lid 2 niet in behandeling genomen.

De bedoelde beslissing berust kort samengevat op de overweging dat de film waarin een zwart meisje, gekleed in een rokje en een halskraag van bananen, vrolijk rondspringt in een Josephine Baker-achtige variëteit-act met een corps de ballet van matrozen, noch aan het optredende meisje, noch aan het publiek iets onbehoorlijks aandoet. De relatie van haar optreden met een merk bananen zal, aldus de beslissing, duidelijk zijn, al is het overigens niet vereist dat de aankleding van een reclameboodschap functioneel is voor het aangeprezen product. De film suggereert ook bepaald niet dat een zwarte vrouw primitief of iets dergelijks zou zijn. Tenslotte valt op te merken dat het tonen van geheel of gedeeltelijk naakte mensen in een reclamefilm op zichzelf niet als onzedelijk of anderszins ontoelaatbaar wordt geacht door de Raad zolang die persoon zich niet onzedelijk gedraagt.

Hoogachtend,

Prof. dr. J.P.I. van der Wilde
voorzitter

wen werken mee en beslissen mee bij reclamebureaux of bij de eindredactie/regie of technische ploeg? Als er alleen vrouwen aangetrokken worden om te acteren, moet ik vrezen dat een subtiele mentaliteitsverandering geen structurele is maar een die aan mode onderhevig is. Gedoemd dus om te verdwijnen?

BANANEN

Er is één reclameboodschap die ik uitvoeriger wil bespreken en wel die waartegen de Stichting Vrouwen tegen Sexueel Geweld een klacht indienden bij de Reclameraad, op grond van art. 1 van de voorschriften van de Nederlandse etherreclame. (zie kader)

De Reclameraad reageerde prompt en uiterst correct. Formeel gezien valt er niets aan te merken op de manier van redeneren maar het blijft een waarheid als een koe en ik zelf zag het filmpje toch met andere ogen:

In het bewuste filmpje dat consumenten van bananen van het merk Chiquita werft, dartelt een negerin halfnaakt over een schip, achterna gezeten door de bemanning. Ze draagt een rokje en een kraag van bananen. Haar borsten zijn opvallend onopvallend bedekt met bollen in de tint van haar huid. Eén moment lukt het de kapitein (?) haar in zijn armen te vangen (de beteuterde bemanning moet zich met een banaan tevreden stellen) maar een tel later reeds draait ze hem haar mooie bruine billen toe, waar de camera - decent van opzij - op inzoemt. Ze kirt en ze lacht, ze danst en heeft zoveel plezier in haar spel om de mannen te slim en te snel af te zijn, haar ogen tollen in hun kassen in het rond. Wat is dit voor spel? Wie is deze vrouw? Is zij de eeuwig jonge oerbanaanemoeder? Is zij de prijs in deze onstuimige jacht, in wie de winnaar symbolisch alle Chiquitabananen uit het grote grote oerwoud wint? Is zij de pisang? Neeeee, zij is, of beter zij staat voor Josephine Baker.

LA VIERGE SAUVAGE/DE DONKERNAAKTE PAREL

Josephine Baker. Jaren lang kende ik deze vrouw niet anders dan als de eeuwig bankroete gewezen diva/

Illustratie uit 'Voyages et aventures de Josephine Baker', waarin zij ook haar eerste indrukken van Nederland beschrijft

zangeres, die op een kasteel in Frankrijk weeskindertjes verzamelde en regelmatig het nieuws haalde door haar smeekbeden om geld om de kleintjes te kunnen onderhouden. Uit een krantartikel uit NRC-Handelsblad van 21 februari 1985 kreeg ik - tien jaar na haar dood - meer relevante informatie. Josephine Baker maakte in de wilde twintiger jaren furor met haar wereldberoemde act: slechts gekleed in een rokje en kraag van bananen of struisvogelveren (zonder borstklepjes) danste ze in music-halls. De hele wereld reisde ze rond en trad, op voor uitverkochte zalen. En niet alleen aan het lef om praktisch naakt over de bühne te springen dankte ze haar succes; ze werd bewonderd door de groten uit die tijd: Jean Cocteau, Picasso, Hemingway.

Ook in Nederland heeft ze diverse keren opgetreden (de goede stad Amsterdam weigerde haar de eerste keer de toegang vanwege het bloot) en sloeg in als een bom, zette ons koele landje op stelten en was een beproefing voor de toenmalige recensenten die om het hardst haar artistieke kunnen bejubelden. Na de oorlog was het echter snel afgelopen met haar carrière.

RECLAMERAAD

Terug naar Chiquita en de uitspraak van de Reclameraad en waarom ik vind dat de toelichting op de ongegrond-verklaring kant noch wal raakt.

Josephine Baker was een zwarte vrouw, die een gedurfde variété-act voor zichzelf bedacht, waarin ieder attribuut functioneel was voor de kunstvorm die haar voor ogen stond. Haar geslacht, ras en naaktheid hadden een door haar zelf geformuleerde zin.

De reclameboodschap daarentegen is door iemand achter een bureau bedacht. "Bananen, bananen, hoe breng ik ze aan de man." Misschien was de bedenker (M/V) oud genoeg om zich Josephine Baker te herinneren of misschien ook had hij/zij hetzelfde artikel in NRC gelezen en de gouden vondst gedaan: "We vragen een modellenbureau om een zwarte vrouw die goed met de ogen kan rollen en een beetje kan hopen; tegen een geinige achtergrond van matrozen is succes verzekerd. Chiquita blij en ik mijn geld dik verdiend."

Over vervreemding gesproken! Overigens denk ik dat deze evenzeer mannen betreft als vrouwen. Ik heb er niet speciaal op gelet maar het beeld van de man die altijd maar vaardig met de workmate omspringt en banden verwisselt is ook bepaald stereotype.

Een tweede, krachtiger argument is dat de act van La Baker niet tot het algemeen cultuurgoed behoort van de Chiquitabananen etende generaties van 1986/87. Hele volksstammen reclame consumerende Nederlanders kunnen nooit een link leggen met iemand waarvan ze niet eens weten dat ze ooit bestaan heeft. Waarschijnlijk is dat ze zich alle flauwe bakken zullen herinneren die verzonnen zijn over vrouwen

en bananen of komkommers. Dit in tegenstelling tot de reclames voor Charly parfum en I.B.M. computers, die in hun boodschap Charly Chaplin betrekken; over het functionele hiervan valt te twisten maar het typetje van de zwerper wordt - zelfs zonder de naam te laten vallen - door iedereen meteen herkend.

Terug naar de Reclameraad. Deze bestaat uit een zestiental zeer voortreffelijke mensen (M/V), deskundigen op het gebied van voeding, educatie, consumentenrecht, psychologie, massacommunicatiemedië, geestelijke en lichamelijke volksgezondheid, vertegenwoordigers uit de reclamewereld, consumentenorganisaties en de good old Nederlandse vereniging van huisvrouwen.

Deze mensen zijn echter enerzijds zozeer gebonden aan de letter van hun regels en voorschriften en anderzijds beperkt door de grenzen van hun vakgebied en er zijn zoveel mogelijkheden om individuele argumenten of protesten massaal weg te stemmen dat het me verbaast dat er überhaupt nog reclames verboden worden. Een boodschap wordt zo geneutraliseerd dat de meest sexistische, discriminerende, krenkende filmpjes worden goedgepraat als absurde, groteske of humoristische overdrijving. Met andere woorden: de klager is een zeur met lange tenen of een rechthaberische feministe. Mocht ik betwijfelen of er echt wel TAED in ALL zit en of dat ook daadwerkelijk vlekken oplost, zoals

in het filmpje door een deskundoloog wordt beweerd, dan kan ik een klacht indienen. Daarop wordt het product onderzocht (wetenschappelijk), waarbij komt vast te staan of de burger bij de neus genomen wordt of niet. Als niemand klaagt, gebeurt er niks. Mocht ik een klacht indienen tegen Pond's antirimpel crème, waarin meneer zijn vrouw niet wenst te fotograferen omdat hij door zijn super teletelens kraaiepoten gesignaleerd heeft, dan wordt het moeilijker. Je kunt niet wetenschappelijk aantonen dat vrouwen groen en geel uitslaan bij het zien van deze kul. Toch denk ik dat het zin heeft om te blijven protesteren, omdat je dan tenminste laat merken dat je bestaat en dat wat je ziet je niet bevalt, dat er rekening met je gehouden moet worden. Op SKY en Superchannel is al te zien wat er gebeurt als je reclamebeden-

kers maar ongebreideld hun gang laat gaan. We mogen ons daar identificeren met ziellose ledepoppen, altijd perfect (wat moeder natuur niet voor elkaar kreeg, zullen fabrikanten wel even waarmaken), nooit onaangenaam ruikend uit mond, oksel of kruis, nooit zichtbaar menstruerend, lief voor de kinderen, sexy, representatief blablabla. Maar zover is het hier gelukkig nog niet, maar ik houd mijn hart vast voor commerciële televisie. Zolang vrouwen niet meebeslissen en bedenken en uitvoeren in die wereld blijven we vervreemdende spiegels voorgeschoteld krijgen op t.v., radio en overige media.

Anita Joosten

Bedankt, vrouwen van V.T.S.G. voor het ter beschikking stellen van correspondentie en informatie.

Tussen de bedrijven door.

Op weg naar huis, na een drukke werkdag, besepte ik in eens dat het leven je soms zo in beslag kan nemen dat je niet meer weet wat er gebeurt: wie leidt wie, het leven mij of ik het leven.

Op die momenten valt me op dat ik alleen nog uitersten kan waarnemen. Op dergelijke momenten kan een plots los lopende hond op straat je doen beseffen dat deze mensenwereld een kompleks geheel is. En o-zo menselijk zou ik die hond aan een leiband willen leggen om het beest te behoeden voor te hard rijdende auto's, verkeersafspraken die het beest waarschijnlijk niet snapt en toch oversteekt terwijl veel licht op groen springt.

En o-zo menselijk zou ik me voor de oprukkende auto's willen werpen om ze tegen te houden, de automobilisten er op attenderen dat groen licht niet betekent, voet op het gaspedaal en de blik gericht op, op een einddoel. Nee, steeds weer zul je moeten uitkijken en beseffen dat er vanalles op je weg kan komen, een plots overstekende hond bijvoorbeeld.

Een poosje geleden hoorde ik een verhaal over een loslopende hond, die niet wil dat iemand haar bewegingsvrijheid beperkt door haar aan een riem te leggen. Zij wil dat mensen haar vertrouwen, ze zal zelf terugkomen als je haar uit wandelen neemt, ze zal niet zomaar oversteken, ze zal bij je terugkomen als ze dat zelf wil.

Na het horen van dat verhaaltje realiseerde ik me ineens dat ik een soortgelijk hondje was tegengekomen en aan de beschrijving te horen was het waarschijnlijk hetzelfde beestje geweest.

Ik herinnerde me dat we een stukje van onze weg samen hadden bewandeld en dat we een gesprek hadden over de betekenis van afhankelijkheid en onafhankelijkheid. "Mensen willen altijd alles structureren, zekerheden kennen, afhankelijk zijn van anderen, van hun regels en afspraken."

Vrouwen zijn er volgens het hondje helemaal mee behept. Zij lijken hun hele leven op zoek te zijn naar anderen die hen zullen beschermen, die hen zekerheden bieden, hen zullen begeleiden op de moeilijke weg die leven heet.

Ik kon haar opmerkingen duidelijk volgen en sputterde ook tegen dat je iets zoals dat spanningsveld tussen afhankelijk en onafhankelijk zijn of je gedragen niet zomaar te veranderen is. Het ingebakken gevoel is een patroon geworden, dat in veel opzichten je leven kan bepalen.

Hopelijk streven toch veel mensen naar een onafhankelijk gedrag, was een van de konklusies waar we samen uitkwamen. Maar hoe dat te bereiken.

Ik vroeg me af hoe het hondje haar onafhankelijkheid ervaaarde en hoe zij omgaat met behoeftes van aangehaald te worden, bij iemand op schoot kruipen, het eten voorgezet te krijgen, vertrouwen voelen, iets betekenen voor iemand.

Volgens mij zijn dat uiterlijke kenmerken geworden van afhankelijkheid en is afhankelijkheid een woord geworden dat veel als negatief ervarende gevoelens bevattelijk moet maken. Afhankelijkheid is iets veel diepers, iets dat je gevoel van eigenwaarde ondermijnt (dacht ik hardop), en..... maar het hondje versnelde haar pas, kwam naar me terug, streek even langs mijn been en stak opeens de weg over.

Toen een daarop langs razende bus, die even het zicht op de overkant van de weg ontnam, voorbij was, was het hondje verdwenen.

Stom verbaasd, blij, in de war over een pas gestart gesprek dat zo abrupt eindigde, liep ik zwaar nadenkend naar huis.

Vanaf dat ogenblik echter, kijk ik steeds om me heen, zoeken mijn ogen de zijwegen af op zoek naar het hondje.

Nu heb ik die gebeurtenis toegevoegd aan mijn dromen, die ik me kan herinneren, opschrijf en waar ik af en toe in blader.

en dat hij haar daarom niet kan oproepen. Soms bemerkt de vrouw pas dan dat zij 'op afroep' in dienst is. Hoewel de mogelijkheid bestaat, wordt een dergelijke handelwijze van de werkgever niet snel aangevochten. Het risico van een procedure durft men niet aan in verband met mogelijke kosten, men gaat dan maar op zoek naar een ander baantje. Bovendien zal het procederen tegen de werkgever niet bevorderlijk zijn voor een prettige werksfeer, zo al een terugkeer tot het werk bereikt wordt.

Een ander voorbeeld speelde bij een confectie-atelier. Ook hier was de werkneemster langdurig ziek geweest en hoorde zij bij terugkeer dat werkgever de eerstkomende tijd geen werk meer voor haar had. En dat terwijl zij voorheen een aantal jaren full-time gewerkt had. Elk jaar werd een nieuw contract afgesloten en in de zomervakantie had men 'verlof', onbetaald uiteraard.

Ook deze werkneemster zag geen heil in het aanspannen van een procedure tegen haar werkgever, doch koos er

voor elders te gaan werken. Wel slaagde zij erin de niet betaalde vakantiedagen van de voorafgaande twee jaren alsnog uitbetaald te krijgen.

Maatregelen ter verbetering van de rechtspositie van afroepcontractanten zijn derhalve dringend noodzakelijk. Deze maatregelen zullen wettelijk moeten worden vastgelegd. Dat is ook de mening van de Emancipatieraad in haar advies aan de minister van Sociale Zaken, deze maand uitgebracht. Er moeten in de wet minimale contractvoorwaarden worden opgenomen en een afroepkracht moet recht krijgen op secundaire arbeidsvoorwaarden zoals doorbetaling van vakantiedagen, onkostenvergoedingen enz.. Concrete maatregelen die men voorstelt zijn: verplichting tot het aangaan van schriftelijke overeenkomsten met in ieder geval een minimale arbeidsduur van 5 uur per week alsmede minimumloon voor iedereen, ongeacht het aantal gewerkte uren.

Annemie Lemmens

aankondiging

Stichting Geerlingshof, Volkshogeschool en Europahuis organiseren van 12 tot en met 14 juni 1987 een cursus zelfverdediging, die zich ten doel stelt om de deelnemers inzicht, vaardigheden en technieken bij te brengen die nodig zijn om om te gaan met angst voor seksueel geweld.

Kosten zijn f110,-, f90,- en f60,- (afhankelijk van draagkracht). Kinderopvang is mogelijk.

Inlichtingen en/of opgeven bij: Geerlingshof

Postbus 910
6300 AX Valkenburg
04406 - 15353

Van 10 - 14 augustus organiseert Geerlingshof een cursus onder de titel "Middenleeftijd, een ervaring rijker". De cursus is bestemd voor vrouwen die de 40 zijn gepasseerd en samen met andere vrouwen willen nagaan hoe zij de tweede helft van hun leven willen inrichten. In de cursus wordt afwisselend gewerkt met film, zang, lezingen, vrije tijd en discussie.

Cursusprijs: f250,-, f200,-, f150,- (kan in termijnen betaald worden) voor programma en verblijfskosten.

MORAAL DER LIEFDE

*Als een zon-verblinde vogel
heb ik
omdat ik dieper in je wezen wilde dringen
dan voor mij bestemd was,
me stuk gevlogen op jou*

*Pas gebroken op de grond
besepte ik mijn splijtbaarheid
maar iets is er uitgegroeid
Mijn liefde voor jou
is er hartvormig uitgevloeid.*

Pinkel

mededelingen

ZWANGERSCHAP EN WERKEN

Zwangerschap in combinatie met betaalde arbeid is niet nieuw. Wel nieuw is het aantal vrouwen dat na zwangerschaps- en bevailingsverlof haar werkzaamheden wil voortzetten.

Hiervoor moeten vrouwen nog steeds vechten om dat geregeld te krijgen. Het Steunpunt Vrouw en Werk wil vrouwen hierbij ondersteunen. Om deze ondersteuning zo goed mogelijk vorm te kunnen geven hebben zij ervaringen van vrouwen nodig. Zij willen graag weten: welke problemen je bent tegengekomen, of en hoe je deze problemen hebt kunnen oplossen, of je wel of niet ondersteuning gehad hebt. Vrouwen die hiermee ervaring hebben gehad kunnen schrijven naar Steunpunt Vrouw en Werk.

Deze ervaringen worden gebundeld, zodat andere vrouwen, die zwanger zijn of nog worden profijt kunnen hebben.

Mondeling kan ook, vraag dan naar: Hetty v.d. Broek of Brigitte Hollands op di - do - vr ochtend van 10.00 - 13.00 uur, tel: 045 - 713311.

Of schrijf naar: Steunpunt Vrouw en Werk Midden- en Zuid-Limburg
Akerstraat 88
6411 HC Heerlen.

KATTEKOP is een tweemaandelijks tijdschrift, speciaal voor felle jongedames. Na een tijdlang niet uitgekomen te zijn, ligt het maart/april nummer nu bij de vrouwenboekhandel.

Wat staat er zoal in Kattetekop?

Een artikel over vervolgonderwijs, plastische chirurgie, een interview met een Hongaarse schrijfster, vlijmscherpe columns met lak aan alles, korte verhalen, actualiteiten, kunst etc..

Losse nummers kosten f3,50, lid worden kan ook. Maak f21,- over op gironummer 861403 t.n.v. stichting Kattetekop en je ontvang daarvoor zes nummers.

LEVEN:

gedicht

Levensloop is een berg bestijgen,
 de hoop, hogerop méér te krijgen.
 De top lijkt na, doch moeilijk te bereiken,
 de hoop, er dra overheen te kunnen kijken.
 Vol verwachting, hoger en steiler,
 lichaamsverkrachting, de lucht is ijler,
 Draai ik me even om, zicht op het dal der verleden,
 De top roept: "Kom, kom, niet terugkeren op je schreden".
 Ik kijk omhoog, naar boven,
 verheug me op de top,
 klauterend over kloven,
 houd ik nog één keer stop.
 Een ogenblik voor toen,
 diep dal van vergane tijden,
 de helling is rijk en groen,
 en zal naar het "nog groenere" leiden.
 Vol verwachting en ongeduld,
 zwoeg en klim ik voort,
 vol naïeve hoop en onschuld,
 op weg naar het mooiste oord.
 Het hoogtepunt, nóg buiten bereik,
 maar ik ben op weg naar iets.
 dan sta ik op de top en kijk, en kijk.....
 uitgeput en huilend val ik neer, want hoe ik ook kijk: ik zie niets!
 Ik klom naar status en macht ik werk
 en zo ging mijn leven voorbij.
 De tralies der tijd zijn ijzersterk,
 ontevreden en oud, sterf ik nu,
 en de dood maakt me vrij.

Ciska

aankondiging

MOEDERSCHAP EN TECHNOLOGIE: EEN VRUCHTBARE COMBINATIE?

In de inforeeks van de Nederlandse Vrouwenraad is een nieuw themanummer verschenen. Onderwerp is de technologische vooruitgang op het gebied van de voortplanting en de gevolgen daarvan voor vrouwen. Er worden vier artikelen geboden:

- Alide van der Berg-Helder, een gynaecologe, over de medisch-technische mogelijkheden
- Jessica Lative schrijft over de inspanningen van het Europese parlement op dit terrein
- Nora Holtrust over de juridische consequenties van het draagmoederschap
- Dymphie van Berkel over ideeën over het moederschap vanaf het begin van deze eeuw tot nu
- Joke van der Meer, Frouwke Laning-Boersma, André van Es geven hun mening over de manier waarop de politiek deze ontwikkelingen zou moeten beïnvloeden.

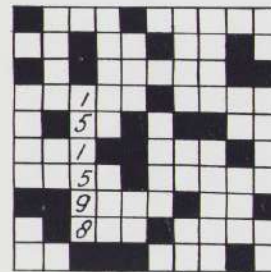
Ook persoonlijke ervaringen van een B.O.M. en van een vrouw die via in vitro fertilisatie zwanger werd.

Verder wordt de info gecombineerd door de gebruikelijke bibliografische notities en een indringende serie foto's.

De abonnementsprijs voor vier nummers bedraagt f18,- per jaar inclusief verzendkosten. Losse nummers f5,-.

Opgeven bij de N.V.R.

Laan van Meerdervoort 30
 2517 AL Den Haag
 070 - 469304

Cijfer-Logpuzzel

Vul de cijfers in het DIAGRAM op de juiste plaats in. één cijfer is al reeds ingevuld.

2	3	4	5	6
90	101	4319	55231	151538
38	371	8258	50244	
98	873	3081	20197	
56	870	4444	65423	
80	301	1000	13526	
91	807	5944	34941	
11	214	2843		
13		2538		
18		1861		
45				
40				
80				
21				
72				